

به نام آن که نیست مانندش

سلوک سوگواری

پاسخ به استفتاءات ویژهی مراسم
عزاداری حضرت سیدالشهداء علیه السلام

(مد ظله العالی)

حضرت آیت الله محمدرضا نکونام

سلوک سوگواری

(مد ظله العالی)

♦ حضرت آیت الله محمدرضا نکونام

سرشناسه: نکونام، محمدرضا، ۱۳۲۷.
عنوان و نام پدیدآور: سلوک سوگواری
/ محمدرضا نکونام.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات صبح فردا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.
شابک: ۴ - ۸۷ - ۷۳۴۷ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
موضوع: حسین بن علی علیه السلام، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق
-- سوگواری‌ها -- فتاواها
موضوع: فقه جعفری -- رساله عملیه
موضوع: فتاواهای شیعه -- قرن ۱۴
موضوع: شعایر و مراسم مذهبی -- فتاواها
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۸ س ۸ / ۹ / ۱۸۳ BP
رده‌بندی دیوبندی: ۳۴۲۲ / ۲۹۷
شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۳۶۷۱۴۴۵

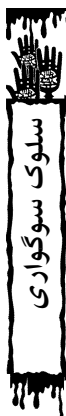
سلوک سوگواری

حضرت آیت‌الله محمدرضا نکونام (مد ظله العالی)
ناشر: صبح فردا
نوبت چاپ: اول تاریخ چاپ: ۱۳۹۳
شمارگان: ۳۰۰۰ قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال
مرکز پخش: قم - بلوار امین - کوچه‌ی ۲۴
فرعی اول سمت چپ - پلاک ۷۶
تلفن مرکز پخش: ۰۲۵۳۲۹۰ ۱۵۷۸
www.nekoonam.com
www.nekounam.ir
ISBN: 978 - 600 - 7347 - 16 - 4

انتشارات صبح فردا

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

۵

فهرست مطالب

پیش‌گفتار

- ۱۱ رسوایی چهره‌ی باطل
- ۱۵ خطر تزویر مذهبی و رنگ دینی جبهه‌ی باطل
- ۱۶ مجاهدت و تلاش آگاهانه برای مبارزه‌ی خستگی‌ناپذیر
- ۱۸ مسلم علیه السلام؛ تنهاترین سردار
- ۱۸ کربلای عطش
- ۱۸ ذبح عظیم
- ۱۹ ظلم مضاعف جبهه‌ی باطل و شدت حزن حادثه‌ی کربلا
- ۲۰ وصول حسینی
- ۲۲ حسین علیه السلام؛ غریب و تنها
- ۲۵ کربلا؛ قمار عشق

پاسخ به استفتاءات

- ۲۷ برداشتن عَلم
- ۲۸ ضریح نخل
- ۲۹ روشن کردن شمع

- شبییه‌سازی تابوت و قبر ۲۹
- تشبه به اهل بیت علیهم‌السلام ۳۰
- تعزیه‌خوانی ۳۰
- تئاتر و نمایش آیینی ۳۱
- پوستر و بنر ۳۲
- ساخت خیمه ۳۲
- علایم و نقوش ۳۳
- گِل مالی و پابره‌نه راه رفتن ۳۳
- فروش وسایل عزاداری ۳۴
- همزمانی اعیاد ملی و عزاهای دینی ۳۵
- خادمان عزاداری ۳۶
- شوخی و خنده ۳۶
- رضایت پدر و مادر ۳۶
- لباس سیاه ۳۷
- تحقیق علمی ۳۷
- روزه‌ی عاشورا ۳۸
- مراسم ازدواج ۳۸
- طلب فرزند ۳۹
- پیرایش و آرایش ۳۹
- سر مه کشیدن و حنا بستن ۴۰
- آرایش زنانه ۴۰
- درآمد روز عاشورا ۴۰

- غناخوانی ۴۱
- استفاده از آلات موسیقی ۴۱
- گریه‌کردن بانوان ۴۳
- حضور بانوان ۴۴
- سخنرانی بانوان ۴۴
- حضور کودکان ۴۵
- پرشانی مو ۴۵
- تأخیر عادت ۴۶
- مکان‌های نامتعارف ۴۶
- ارتباط تعزیه با شخصیت افراد ۴۷
- ترافیک ۴۸
- نارضایتی همسایگان ۴۸
- حرکت مطلوب دسته‌ها ۴۹
- مداحی ۵۱
- روضه‌های دروغ ۵۲
- مداحی و وعظ ۵۳
- کیفیت منابر ۵۴
- درخواست مزد ۵۴
- حق طلبانه بودن نوحه‌ها ۵۵
- چاک دادن گریبان ۵۶
- برهنه سینه زدن ۵۶
- هروله ۵۷

- کارهای دور از ادب ۵۸
- ریا در عزا ۵۸
- احترام مسجد ۵۹
- برهنه شدن ۵۹
- زخمی نمودن خود ۵۹
- قمه زدن ۶۰
- اظهار اندوه ۶۱
- ثواب عزاداری ۶۲
- شور ۶۳
- رعایت احکام شرعی و آداب عزا ۶۴
- مراسم طشت‌گذاری ۶۴
- فریاد زدن ۶۵
- پرهیز از وهن مذهب ۶۵
- حضور در مجلس عزا ۶۶
- استفاده از اموال دیگران ۶۷
- شرکت پیروان دیگر ادیان و مذاهب ۶۷
- تعدد هیأت‌ها ۶۸
- فلسفه‌ی عزاداری ۶۹
- مقاتل معتبر ۶۹
- زیارت ناحیه‌ی مقدسه ۷۰
- لعن‌های زیارت عاشورا ۷۰
- کَلّ یوم عاشورا ۷۱

- روضه‌الشهدا ۷۲
- زننده نگه‌داشتن عاشورا ۷۲
- وقایع‌نگاری عاشورا ۷۳
- تحریم آب ۷۳
- حضرت رقیه ۳ ۷۴
- حضرت قاسم ۷ ۷۵
- چوبه‌ی محمل ۷۵
- استفاده‌ی شخصی ۷۵
- نذورات ۷۶
- وقف و نذر برای عزاداری ۸۰
- تقدم نماز ۸۱

پیش‌گفتار

مقدمه‌ی حاضر را به ترسیم ده تابلوی زیر از حماسه‌ی پرشور کربلا ۱۱

اختصاص می‌دهیم:

۱) رسوایی چهره‌ی باطل: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله جبهه‌ی حق را جایگزین جبهه‌ی باطل نمود و در جهان آن روز، این بنای حقیقی را مستحکم کردند؛ هرچند مجال دگرگونی ریشه‌ای تمامی افکار و سنت‌های ناصواب اجتماعی باطل را به‌طور کامل نیافتند و تنها آن‌ها را از صحنه‌ی اجتماعی به صورت ظاهری ساقط کردند. در برابر، دشمنان خارجی اسلام، با احساس ضعف و ناتوانی از مقابله با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، چهره‌های سرشناس درون اسلام، اما منافق و دورو را حمایت کردند تا با ایجاد انحراف در جامعه‌ی مسلمانان، حکومت را با رحلت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله به دست گیرند. نفوذ جبهه‌ی خارجی باطل به‌ویژه یهودیان و وجود نقابداران منافق در درون اسلام، به ضمیمه‌ی ناآگاهی فکری امت اسلامی و ساده‌پنداری و کوتاه‌اندیشی آنان در رابطه با مسایل کلی جهان اسلام، حاکمیت مسلمانان را به دست جبهه‌ی باطل داد و این جبهه

صحنه‌دار مسایل سیاسی و اجتماعی مسلمانان گردید و امیرمؤمنان علیه السلام را - که حق بر مدار ایشان می‌چرخید - به انزوا بردند؛ اما روشن شدن بی‌کفایتی بیش از حد خلفا بعد از گذشت ۲۵ سال سکوت، و آگاهی مردم به عظمت علمی و معنوی آن حضرت، فرصت کوتاهی را ایجاد کرد تا زمام امور برای چهار سال و اندی به دست آن حضرت افتاد. در این مدت کوتاه، چهره‌ی درخشان اسلام حقیقی و اسلام ناب محمدی در سیمای امام علی علیه السلام ظهور یافت؛ اما فرصت چندانی پیش نیامد تا زمینه‌ی کاملی برای ترسیم همه‌ی زوایای اسلام در ذهن همگان نمودار گردد. با آن که همگی حق را می‌دیدند، جز اندکی که نسبت به آن مایل بودند، دیگران یا بی‌تفاوتی نشان می‌دادند و یا درک آن را نداشتند و یا در اصل، دشمن آن حضرت و اندیشه‌های ایشان بودند و این امر، بستر شهادت آن حضرت را فراهم ساخت و ماجرای عدل علی را برای همیشه به یادگار گذارد.

امیرمؤمنان علیه السلام تمامی همت خود را در تشخیص مرزهای حق و باطل صرف نمود و ترنمی از تحقق اسلام ناب محمدی و احکام اجتماعی آن به جامعه ارزانی فرمودند و بسیاری از زنگارها و پیرایه‌های آن را زدودند و چهره‌ی زیبای عدالت و مهربانی را برای اندک زمانی ظاهر ساختند و این ناموس خلقت را از پرده‌ی غیبت به در آوردند. امام علی علیه السلام طعم شیرین صداقت و درستی را در کوتاه‌ترین مدت در کام آدمیان نهاد و برای آشکار ساختن حق و حقیقت بسیار کوشیدند.

بعد از آن حضرت، ایادی باطل با تزویر، زور و زور، حامیان و لشکریان

امام حسن علیه السلام را از اجتماع تا درون خانه از اطراف آن حضرت پراکنده ساختند و همه، ایشان را تنها گذاشتند. جبهه‌ی باطل حتی با نفوذ درون خانه و فریب همسر آن حضرت، وی را به شهادت رساند و مجالی برای ظهور قامت کامل و تمام حقیقت اسلام راستین به وجود نیامد.

امامت امام حسن علیه السلام را باید تنگنای تاریخ نامید. آن حضرت علیه السلام این طرح را برای تمامی پیروان حق تحقق بخشیدند که در گذرگاه تنگ تاریخ باید چه کرد و چگونه از گسل‌های پیش رو گذشت. این امر، خود معجزه‌ی عصمت در تاریخ حقیقت است که چگونگی آن را در کتاب «دانش زندگی» آورده‌ایم.

در زمان امام حسین علیه السلام باطل به «اوج فساد» خود رسید و موقعیت مناسبی برای حرکت انقلابی و بحق شیعه پیدا شد. آن حضرت با قیام خونین خود، چهره‌ی جبهه‌ی باطل را برای امت اسلامی و جامعه‌ی سرگردان نمایاندند. امیرمؤمنان و امام حسن علیه السلام حق را ترسیم کردند، ولی مجال آشکار ساختن چهره‌ی باطل برای آنان فراهم نشد و این امام حسین علیه السلام بود که افزون بر ادامه‌ی ترسیم حق و تجسم آن، موفق شدند چهره‌ی جبهه‌ی باطل را به صورت کامل رسوا سازند و توانستند اسلام حقیقی را به نقطه‌ی روشن و واضح برسانند و اسلام باطل و آلوده به شرک را به‌طور دقیق و نمایان برای همه‌ی جامعه‌ی اسلامی ترسیم کنند و در میان تمامی دعاوی، چهره‌ی حقیقی اسلام را از هر تزویر و ریا و سالوس باز شناسانند. تا پیش از قیام امام حسین علیه السلام، حق چهره‌ی

روشنی یافت و باطل معلوم شد؛ اما نه چنان که دیگر ابهامی در هویت آن نباشد و این امام حسین علیه السلام بود که چهره‌ی باطل و خواص خود فروخته را به صورت کامل به مردم ساده لوح آن زمان نمایاند و ابهامی در شناخت آنان برای ایشان باقی نگذارد. بزرگ‌ترین اثر قیام کربلا، آشکارسازی چهره‌ی باطل برای تمامی مردمان بود؛ به گونه‌ای که زمینه‌ی هر گونه شک و توهمی را از همگان گرفتند و دیگر کسی در جهت شناخت باطل، حیران و ناآشنا نمی‌ماند. با آشکار شدن جبهه‌ی باطل، این جبهه، ابتکار عمل خود را در صحنه‌ی سیاسی از دست داد؛ از این رو، دیگر قیام مسلحانه و ظاهری لازم نبود؛ چنان‌چه حضرات معصومین علیهم السلام بعد از این قیام، گذشته از ادامه‌ی روند افشاگری چهره‌ی باطل، همت خود را بر این گماردند که چارچوب فرهنگ فکری و علمی شیعه را ساماندهی کنند و انقلابی فکری و فرهنگی را در این راستا رقم زدند. بر این پایه، حضرات معصومین علیهم السلام در زمان حضور، دو کار عمده را انجام دادند: یکی آن‌که چهره‌ی باطل را برای همگان، فاش و رسوا نمودند و دیگر آن‌که چهره‌ی حق و فرهنگ شیعه را ترسیم نمودند. در این دوره، سیاست اصلی و استراتژیک حضرات معصومین علیهم السلام ایجاد تحول فرهنگی در اسلام بود. آن حضرات علیهم السلام تمامی هم و همت خود را برای آن صرف نمودند و اندیشه‌های بلند اسلام را در مرزبندی‌های مشخص، به‌طور عملی در دورانی طولانی قرار دادند و هرگونه ابهام را برای درک واقعی اسلام در زمان خود و نیز غیبت دور ساختند. در زمان غیبت نیز، این وظیفه بر

عهدی عالمان حقیقی دین می‌باشد. دوره‌ی غیبت، پرمجاثرترین دوران اسلام است. مهم‌ترین ویژگی این دوران آن است که باطل در چهره‌ی کامل علمی و دینی ظهور می‌یابد و سرگردانی و حیرانی‌ها در آن فراوان می‌شود. دوره‌ی بسیار طولانی عصر غیبت، اوج رخ‌نمایی تمامی چهره‌های حق و باطل و زمینه‌ی به ثمر رسیدن تمامی زحمات حضرات معصومین علیهم السلام می‌باشد. عصر غیبت با آن‌که زمینه‌ی گسترده‌ای برای اجرای کامل حق است، علت ظهور تمامی جبهه‌ی باطل به‌ویژه در چهره‌های زور، زر، تزویر و زاری می‌باشد. انی عصر، هر باطلی را در هر شکلی که باشد از پنهانی‌های خود به بیرون می‌آورد و به صورت کامل، ظاهر و آشکار می‌سازد. دوره‌ی غیبت، زمینه‌ی ظهور و افشای تمامی باطل‌ها و انقلابی جهانی برای اصلاح کل جهان ماده و تحقق اسلام عینی در پهنه‌ی طبیعت می‌باشد. غیبت، معجزه‌ی منحصر امامت است برای افشاسازی چهره‌ها و سران باطل؛ چنان‌که قرآن کریم تنها معجزه‌ی عقلی خاتمیت می‌باشد. بر این اساس، باید گفت در عصر غیبت، اهل حق، حرارت محبت به عالمان راستین و لباس مقدس آنان را در دل‌های خود دارند؛ حرارتی که هرگز به سردی نمی‌گراید؛ مانند عشق و محبت به آقا امام حسین علیه السلام و این حرارت، آنان را به مبارزه‌ی فرهنگی و علمی با جبهه‌ی باطل می‌کشاند.

(۲) خطر تزویر مذهبی و رنگ دینی جبهه‌ی باطل: سران شاخص جبهه‌ی باطل؛ به‌ویژه حکام جور جامعه‌ی مسلمین، به نام اسلام بر

مسلمانان حکومت می‌کرده‌اند. آنان برای آسایش هرچه بیش‌تر خود در میان مردم و از بین بردن هرگونه تحریکی علیه ظلم و ستم دست‌گزار جور خویش، به حکومت‌هایشان رنگ دینی می‌دادند تا هم از خطر قیام مردم در امان بمانند و هم با تحریک توده‌های مسلمان، توان سرکوبی هر جنبش و حرکتی را، به آسانی داشته باشند. در تاریخ اسلام می‌توان چهره‌ی کریه این واقعیت تلخ را در سلاطین جور و خلفای به ظاهر اسلامی مشاهده نمود. آنان با تمام مفسادی که داشتند و با کمال بی‌اعتقادی به دین و دیانت، خلافت دینی و منصب شرعی را یدک می‌کشیدند و سرداران جبهه‌ی حق را این‌گونه به خاک و خون می‌کشیدند. نمونه‌ی بارز این سیاست در جریان کربلای حسینی قابل مشاهده است؛ به‌گونه‌ای که مسلمانان، یزید را خلیفه‌ی برحق مسلمین و امام حسین علیه السلام را به عنوان فردی خارج شده از دین که قیام علیه وی واجب شرعی است، می‌دانستند...

۳) مجاهدت و تلاش آگاهانه برای مبارزه‌ی خستگی‌ناپذیر: اگر به تجربه‌ی فراگیر تاریخ و سیر مواجهه‌ی دو جبهه‌ی حق و باطل نگاه شود، چنین بوده که جبهه‌ی حق همواره با قلت نفرت مبارز و سرداران بنام خویش، در گوشه‌ی انزوا و تنهایی بوده است و مزدوران مزور و شیاد جبهه‌ی باطل بر مرکب ناآگاهی و ساده‌پنداری بی‌اندیشگان اجتماع سوار بوده و سرداران اندک حق را با حکومت استبدادی و مبتنی بر زور یا نیرنگ‌های عوام‌فریب، سرکوب کرده و به حاشیه رانده‌اند و اسیر غل و

زنجیر و زندان یا در بند تبعید داشته‌اند. روزی امیرمؤمنان علی علیه السلام در دریای غم و اندوه قرار می‌گیرد و «فوت و رب الکعبة» سر می‌دهد. کسی که باید رهبری امت و سرپرستی قافله‌ی انسان‌ها را در دست گیرد، قوای خود را برای مبارزه با گروه‌های بی‌مایه و پلید قاسطان، مارقان و ناکثان هزینه می‌کند. روزی امام حسن علیه السلام - زیبای بهشتیان، امام شیعیان، سرور آزادگان و آگاهان - باید کوزه‌ی سم را در راستای راستی و ایفای وظیفه، سرکشد. روزی نیز امام حسین علیه السلام، با حلقوم الهی که جز ندای خدا از آن برنخاسته است فریاد می‌زند: ای شمشیرها، مرا دریابید تا جبهه‌ی باطل را درهم ریزم. روزی دیگر و روزی دیگر و خلاصه هر روز، پاک‌دلان و روشن‌ضمیرانی در برابر سران جبهه‌ی باطل قرار داشتند و با همه‌ی توان با آن‌ها مبارزه نموده و نگذاشته‌اند که آن‌ها دنیای آرام خود را ادامه دهند؛ با آن‌که جان خود را در این راه مقدس ایثار نموده‌اند. صحنه‌ی حق و باطل، هر روز ادامه داشته و هر روز سرداران جبهه‌ی حق گرفتار معاویه‌ها و ابن‌زیاده‌هایی بوده‌اند که با هرگونه جنایت و نیرنگی می‌خواستند صدای حق‌طلبان را خاموش کنند تا به مقاصد دنیاطلبانه‌ی خود برسند. آری، سرداران راستین و به‌حق جبهه‌ی حق، در راه حق و حقیقت، لحظه‌ای آرام نگرفتند و دست از کوشش و تلاش برنداشتند و سِرِّ قدر و سرنوشت محتوم را بهانه نیاوردند و به این بهانه، در کنج تنهایی و ظلمت‌کده‌ی خلوت نشستند، بلکه آنان همیشه، تکاپو و کار و کوشش داشتند و در راه انجام وظیفه و مسؤولیت و برپا داشتن حق و

فضیلت، کوشا و استوار بودند و ابایی از تحمل رنج‌های مبارزه با جبهه‌ی باطل نداشتند و در پیشامد مخاطرات و گرداب بلاها، منزوی و فراری نمی‌شدند و مسیر درست تکلیف و وظیفه و مبارزه با جبهه‌ی باطل را پیش می‌گرفتند و آن را با تمامی سختی‌هایی که داشته است، پی می‌گرفتند و با ستم و استبداد و هر گونه فساد جبهه‌ی باطل و سران آن، از مسیر درست و بایسته‌ی آن، مبارزه می‌کردند.

۴) مسلم ع؛ تنهاترین سردار: جناب مسلم ابن عقیل اوج غربت و تنهایی را در کوفه داشت؛ اما آن حضرت، مُصرانه بر حق ایستاد؛ گویی سلطان تمامی عوالم است؛ زیرا وی قوت و قدرت عوالم دیگر و قرب به حق تعالی را در روح و نهاد خود می‌یافت. وی حتی به شهادت و اسارت به دست اهل باطل راضی شد؛ اما باز احساس پیروزی واقعی را در نهاد خویش داشت.

۵) کربلای عطش: در کربلا، عطش بوده است. فرزندان خردسال امام حسین ع از تشنگی و عطش، بدن خود را روی رطوبت‌ها قرار می‌دادند. قرار دادن بدن روی رطوبت، رفع عطش نمی‌کند؛ بلکه عطش را تازه‌تر می‌سازد. خداوند می‌خواست با بی‌گناهی این کودکان، حجت خود را چنان تمام کند که اگر عمر دوره‌ی فعلی ناسوت میلیون‌ها سال دیگر هم باشد، کسی نتواند کم‌ترین شبهه‌ای در حقانیت حضرت سیدالشهدا ع و بطلان دشمنان آن حضرت داشته باشد.

۶) ذبح عظیم: خداوند از حضرت ابراهیم ع همه چیز را گرفت.

اسماعیل و هاجر را به وادی بی‌آب مکه فرستاد و ساره در بند نداشتن فرزند، با هاجر درگیری پیدا کرد و از ابراهیم دور شد و برای یک ندای «سُبوح و قدّوس»، تمامی گوسفندهای خود را داد! اما چهره‌ی عشق، دلدادگی و بلا را باید در کربلا دید. از امام حسین ع کودک او - حضرت علی اصغر ع را که ولیّ محبوبی حق تعالی است - می‌گیرد. در کربلا ماجرای حضرت علی اصغر ع است که خود ایشان - که از اولیای

محبوبی است - از حضرت سیدالشهدا ع می‌خواهند وی را به میدان ببرد. تمکن ابراهیم به این است که به جای اسماعیل، گوسفند ذبح کند و گویی تمکنی بیش از آن نداشته است؛ اما حضرت سیدالشهدا ع تمکنی دارد که همه چیز را از او، در همان بار نخست، می‌گیرد. حضرت ابراهیم ع در ماجرای ذبح اسماعیل این تلون و تعلّل را داشت و در خواب نخست و دوم خود پای کار نرفت و برای همین، در خواب سوم، قوچی را قربانی نمود. اما امام حسین ع در شب عاشورا تنها ایستاد و همه را مرخص نمود و تکلیف را از تمامی یاران خود برداشت و فرمود در تاریکی شب، جان خود را بردارید و بروید که این قوم شقی، تنها با من کار دارند و دستور داد روشنها را خاموش کنند تا کسی برای ترک آن حضرت، خجالت نکشد و شرم ننماید و از پوشش تاریکی، برای فرار استفاده نماید.

۷) ظلم مضاعف جبهه‌ی باطل و شدت حزن حادثه‌ی کربلا: در روایت

است ابوبصیر از امام صادق ع می‌پرسد: یابن رسول‌الله، شدت حزن

یعقوب چه اندازه بوده است؟ حضرت می‌فرماید: به اندازه‌ی هفتاد زن که طفل شیرخوار آنان در دامان وی سر بریده باشند. عرض کرد: حزن جدات فاطمه‌ی زهرا^{علیها السلام} چه اندازه بوده است؟ فرمود: هفتاد برابر حزن یعقوب بود. چنین حزن شدیدی از ناحیه‌ی شهادت پیامبر اکرم^{صلی الله علیه و آله} بر آن بی بی دو عالم دست داد. سپس فرمودند: ابابصیر، آیا می‌خواهی تو را از اندوه کسی که هفتاد برابر اندوه جداهام زهرا^{علیها السلام} حزن داشته است، آگاه کنم؟ عرض کرد: بله یا ابن رسول‌الله. فرمود: اندوه جدم حضرت زین العابدین^{علیه السلام} چنین بود.^۱ حوادث کربلا چنان اندوهناک بوده است که امام سجاد^{علیه السلام} بیست سال به یاد عاشورا و پدرش امام حسین^{علیه السلام} گریست. هیچ طعامی در برابر ایشان نمی‌نهادند، مگر آن که می‌گریست تا آن جا که یکی از خادمان او می‌گفت: فدایت شوم ای فرزند رسول خدا، من می‌ترسم شما با این وضع از بین بروید! فرمود: اندوه و غم بی‌پایان را نزد خدا شکوه می‌کنم و از خدا می‌دانم آن چه را که نمی‌دانند، من هیچ گاه قتلگاه فرزندان فاطمه را به یاد نمی‌آورم، مگر آن که گریه راه گلویم را می‌گیرد.^۲

۸) **وصول حسینی:** امام حسین^{علیه السلام} ساقی عرفان و سالار شهیدان و پیغمبر عشق می‌باشد. آن حضرت^{علیه السلام} در دعای عرفه می‌فرماید: «عمیت عین لا تراك»؛ کور است چشمی که تو را نمی‌بیند. وجود، دارای توان وصول نظری و عملی و دریافت این معناست که در صحنه‌ی هستی غیر

۱. خیر الکلام فی وقایع الایام.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۷۵.

از حق تعالی نیست و جز او نیست که قابل مشاهده و رؤیت باشد. سوره‌ی فجر سوره‌ی امام حسین^{علیه السلام} است که خداوند در آن می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي»^۱. نفس وقتی به اطمینان رسیده، از خودخواهی جدا شده است، از این رو به «ارْجِعِي» مورد خطاب قرار می‌گیرد و رب خود را درمی‌یابد. هنگامی که سالک از «رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً» گذر کرد، در عنوان عباد حق و جنت رب - جنتی که رسیدن به رضوان حق و وجود است - داخل می‌شود و همه‌ی صفات کمال - که برای «خود» است - را از دست می‌دهد و به فنا و ناداری مطلق می‌رسد و از همین رو که خودخواهی ندارد، چراغ هدایت بشریت و رهبر حقیقی حق‌پویان گردیده است. نشان وصول، نداشتن خودی و خودخواهی است؛ چنین شخصی هدایت را تنها برای خود نمی‌خواهد، از این رو برای هدایت دیگران نیز خویش را مانند شمعی فراراه آنان قرار می‌دهد؛ اگرچه در این راه متحمل صدمات و گرفتاری‌ها شود.

کمال انسان در سوره‌ی فجر، وصول به «النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ» و سپس «رَاضِيَةً» و «مَّرْضِيَّةً» و در نهایت به «عبودیت محض» که باطن آن جنت لقای ذات است، می‌باشد. امری که غایه‌ی غایات انسان، رسیدن به آن است: «فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي»؛ وصولی که کم‌ترین آن،

۱. این نفس ره یافته، به پروردگارت خوشنود و خوشایند بازآی و از آن پس به

بندگانم درآی و در بهشتم (جنت لقا) جای گیر. فجر / ۲۷ - ۳۰.

انسان را واله و شیدا می‌کند و تا جایی پیش می‌رود که با فنای در ذات، هیبت و بزرگی حق بر او پدیدار می‌شود؛ چنان که حضرت ابوالفضل علیه السلام با آن که شجاعت و هیبت حیدری دارد، ولی هنگامی که به هیبت زهرایی امام حسین علیه السلام نظر می‌افکند، خشیت بر وجود مبارکش چیره و مستولی می‌شود؛ زیرا صورت امام حسین علیه السلام، چهره‌ی ذات است.

کسی که به حق و حقیقت وصول یافته است، در هر شرایطی ثبات دارد. او ندای «إِنَّ اللَّهَ شَاءَ أَنْ يَرَكَ قَتِيلًا»^۱ را می‌شنود، ولی از کشتن و کشته‌شدن باک ندارد و به هیچ کسی نیز جفا نمی‌ورزد؛ نه به خود، نه به خلق خدا و نه به خدای خویش. او در مقام شهود نیز ثابت است و برای همین است که عاشقی حقیقی نسبت به معشوق خود می‌باشد؛ عاشقی که کشته‌شدن وی حتمی است؛ در حالی که در زندگی خویش نیز دلی پر خون و ریش ریش دارد. دل آنان هزاران بار می‌شکند و هر شکسته‌ی آن، بارها شکسته‌تر می‌شود. ما از امام مجتبی علیه السلام تنها جگر پاره پاره شنیده‌ایم و از امام عشق - حضرت سیدالشهدا علیه السلام - بدنی پاره پاره را و از کرب و بلا تنها سخنی شنیده‌ایم؛ اما درد بیش از این‌هاست که سوز آنان را فرازمانی نموده است. این حضرت عشق محض و وصول کامل و باقی بود که در کربلا از چهره‌ی امام حسین علیه السلام نمودار بود و چهره‌ی آن حضرت را رفته‌رفته نورانی‌تر و شاداب‌تر می‌نمود.

۹) حسین علیه السلام؛ غریب و تنها: حسین علیه السلام، افسر عشق و سلطان شوق و

۱. همانا خداوند خواست که تو را کشته ببیند. بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۳۶۴.

وصال می‌باشد. آن حضرت پیامبر عشق و کربلای او، قامت رسای تمامی عشق و صاحب لوای همه‌ی عشاق حقیقی است. عالم و آدم در یک میدان و در یک زمان در نبرد عشق می‌باختند و تنها دُرْدانه‌ی حق بود که گوی سبقت از همگان ربود و خود را قامت رسای جمال حق ساخت. امام حسین علیه السلام در عشق خود چنان واله و شیفته بود که «یا سیوف خذینی»^۱ سر داد. عشق چنان غربت و بی‌پناهی می‌آورد که دیگر کسی با عاشق نمی‌ماند تا وی به او پناه ببرد، بلکه این تنها تیغ‌ها هستند که می‌شود به آن پناه برد.

البته ما بدی و خباثت افراد مسلحی که میدان کربلا را در محاصره داشته‌اند نمی‌دانیم و شخصیت آنان - آن‌گونه که بوده است نه آن‌گونه که در منابع تاریخی آمده - گم شده است. امروزیان حرمله را ندیده‌اند و فقط چیزی از جنایات او شنیده‌اند و بدی و خباثت او را لمس نکرده و حس و تصویری از منجلاب پلیدی وی ندارند و گرنه اگر پلیدی وی را می‌دیدند، هجوم تیغ‌های آخته را در برابر آن، بهشت خویش می‌یافتند.

۱۰) کربلا؛ قمار عشق: عشق در کربلای پیامبر عشق؛ امام حسین علیه السلام است و کربلاست که بارانداز عاشقان سینه‌چاک نامیده شده است. قمار عشق آن زمان است که آخرین قطره‌ی خون شهید می‌چکد، این نرد عشق است. عشق تمام از خود باختن است. عشق یعنی باختن. عشق قمار است با باخت کامل. قماری که بُرد ندارد. کربلا بهترین نمونه‌ی عشق است. چهره‌ای از پیش ساخته شده که تمامی پیامبران از آن آگاه بوده و به

۱. اعیان الشیعه، ج ۱، ص ۵۸۱.

آن خبر می‌داده‌اند. کربلا سرزمین عشق است. کربلا عشقستان حق تعالی است. عاقبت قمار عشق خون است. شگرف‌ترین کتاب آسمانی عشق، کربلای امام حسین علیه السلام است که بر آن پیامبر عشق نازل شد. آن حضرت پیامبر عشق و کربلای او، قامت رسای تمامی عشق و صاحب لوای همه‌ی عشاق حقیقی است که تنها او در میدان عشق تنها دُرّانه‌ی حق بود که گوی سبقت از همگان ربود و خود را قامت رسای جمال و جلال حق و عشق حقیقی او ساخت؛ چنان‌که این بلندا در دعای عرفه ثبت شده است. عرفه رقص عشق و طنازی عاشق برای معشوق در قمار عشق است. حضرت سیدالشهدا علیه السلام در این دعا با شور و حالی عاشقانه می‌فرمایند: «یا من لا یعلم کیف هو إلا هو، یا من لا یعلم ما هو إلا هو، یا من لا یعلمه إلا هو» که در آن، سخن از ذات پروردگار و هویت و وحدت اوست و سپس این فراز را می‌آورند: «یا مولای مَنْ أَنْت؟ أَنْت الَّذِي أَنْعَمْتَ، أَنْت الَّذِي أَقْسَمْتَ، أَنْت الَّذِي أَجْمَلْتَ» که قرب و لقای ایشان را نشان می‌دهد و پی در پی «أَنْت، أَنْت» می‌گویند و بعد از آن مثل عاشق و معشوقی که با هم نرد عشق می‌بازند «أنا» سر می‌دهد و می‌فرماید: «أنا یا الهی المَعْتَرِف بِذَنْبِي، أَنَا الَّذِي أَطْمَعْتُ، أَنَا الَّذِي أَخْطَأْتُ، أَنَا الَّذِي هَمَمْتُ» هم از خدا و هم از خود می‌گویند. در این نرد عشق، دعا به مقامی می‌رسد که دیگر نه «تو» می‌ماند و نه «من»، و می‌فرمایند: «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛ فقط تو هستی، «سَبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سَبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ»، نه، خدایا! «من» نه، فقط «تو»؛ جایی که امام

حسین علیه السلام تمام نرد عشق را بازی می‌کند و تمام جام وحدت را سر می‌کشد و این‌گونه است که ما ایشان را «پیغمبر عشق» می‌نامیم. اگر پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله خاتم مرسلان است و اگر پدر ایشان حضرت امیرمؤمنان علیه السلام امام اول و آخر و اساس ولایت است، امام حسین علیه السلام پیغمبر عشق است و کربلایی که امام حسین علیه السلام دارد برای هیچ یک از اولیای الهی محقق نشده است. این ویژگی امام حسین علیه السلام است که روز عاشورا نسبت به تمام موجودی خویش، قمار عشق، بازی می‌کند، این همان قمار عشق است که از آن به «پاک‌باختگی» تعبیر می‌کنند. ظهر عاشورا جمال مبارک ایشان ملکوتی می‌شود، آن قدر زیبا می‌شود کأنه حق تعالی را به زمین و به کربلا کشیده است و می‌فرماید: «یا سیوف خذیني»؛ شمشیرها مرا در بر بگیرید و امانی برای من نگذارید که پناه امن من شمايید. این همان دعای عرفه و عید قربان است! وقتی حضرت می‌فرماید: «شمشیرها مرا را در بر بگیرید»، خداست که در زمین کربلا قرار می‌گیرد. این جا دیگر جای ابراهیم و اسماعیل نیست که ﴿وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ﴾^۱ و گوسفندی و حیوانی فدا شود. در این روز، امام حسین علیه السلام تمام عشق را در وجود خویش خالی می‌کند و حق را به تمام قامت به کربلا می‌کشانند و تمامی دعای عرفه‌ی حضرت اباعبدالله علیه السلام در کربلا تجسم پیدا می‌کند.

ستایش برای خداست

پاسخ به استفتاءات

برداشتن عَلم

پرسش شماره‌ی ۱ :

نظرتان در مورد استفاده از عَلم چیست؟ با توجه به شایعاتی که علامت را نشان صلیب و ترویج مسیحیت می‌داند، آیا بردن علامت به هیأت‌ها و خیابان‌ها اشکال دارد؟ چهل چراغ‌کشی و نخل‌گردانی چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عَلم و دیگر علامت‌هایی که به هنگام عزاداری برداشته می‌شود آن‌گونه که تاکنون مرسوم بوده است به هیچ وجه تداعی صلیب مسیحیان را که نوعی نماد آیینی خاص است ندارد. مهم در عزاداری آن است که عزادار به موقعیت معنوی حضرت سیدالشهدا علیه السلام و مصائبی که بر پنج‌مین صحابی اصحاب کساء علیهم السلام و پیامبر عشق حق تعالی

رفته است و به اهداف قیام سرخ و خونین آن حضرت علیه السلام آگاهی و توجه یابد. بر این پایه، عزاداری هرچه ساده‌تر و بدون دخالت دادن سلیقه‌های محلی برگزار شود بهتر است.

ضریح نخل

پرسش شماره‌ی ۲ :

در ایام عاشورا ضریح مانندی به نام نخل را به اسم و رسم عزاداری ملبس به البسه و اقمشه فاخره می‌کنند، با عنایت به فتوای مرحوم حضرت آیت الله العظمی بروجردی که فرموده‌اند: «عزاداری در ایام عاشورا برحسب متعارف بلاد مختلف است و آنچه در هر بلدی مصداق عزاداری است مانعی ندارد.» نظر حضرت عالی در این باره چیست؟

پاسخ:

در گذشته، بردن علامت‌های سنگین در توان پهلوانان بوده است. پهلوانان در آن زمان‌ها موقعیت و پایگاه اجتماعی داشتند و الگوی جوانان شمرده می‌شدند. آنان مرام پهلوانی و جوانمردی خویش در دل‌سپردگی به سالار شهیدان علیه السلام و به ویژه حضرت ابوالفضل علیه السلام را بلند کردن این علایم اعلان می‌داشتند، ولی امروزه این علایم کارویژه‌ی

گذشته‌ی خود را ندارد و بهتر است از حمل آن خودداری شود یا با انجام تغییراتی در شکل و وزن، به‌گونه‌ای طراحی شود که تداعی‌گر آرمان‌های این مراسم آیینی در صورت‌های متنوع و در وزن‌های سبک و متناسب با سلیقه‌ی مردم هر منطقه باشد.

روشن کردن شمع

پرسش شماره‌ی ۳ :

آیا شمع روشن کردن در شام غریبان سیدالشهدا علیه السلام را بدون اشکال می‌دانید؟ آیا از مصادیق بدعت نمی‌باشد؟

پاسخ:

روشن کردن شمع، در برخی از مناطق دنیا نشانه‌ی داشتن حزن، اندوه و عزاست و برای برپایی عزاداری از هر چیزی که حزن را برساند می‌شود استفاده کرد، به شرط آن که موجب وهن مذهب نشود و با مکتب تشیع و اهداف قیام خونین کربلا ناسازگاری نداشته باشد.

شبیه‌سازی تابوت و قبر

پرسش شماره‌ی ۴ :

در بعضی از مراسم‌ها، شبیه‌سازی انجام می‌شود، مثل درست کردن قبر مطهر حضرت زینب علیه السلام و تابوت حضرت رقیه علیه السلام، حکم آن چیست؟

پاسخ:

شبیه‌سازی حوادث تاریخی یا بناهایی که نماد شعائر شیعی است، اگر با شکوه و جلال انجام گیرد و بدآموزی و ناهماهنگی نداشته باشد، وظیفه‌ای ولایی و تکلیفی الهی در مسیر تبلیغ و انتقال صحیح ریشه‌های مکتب و آموزه‌های آن است.

تشبیه به اهل بیت علیهم‌السلام

پرسش شماره‌ی ۵ :

آیا تشبیه به اهل بیت در نمایش و تعزیه و غیر آن جایز است؟

پاسخ:

تشبیه به پیشوایان دین علیهم‌السلام و ایفای نقش آنان در صورتی جایز است که شکوه، عظمت و هیبت آنان دستخوش نزول قرار نگیرد و عوامل مؤثر، تخصص و کارآمدی لازم برای هنرنمایی شکوهمند آن چهره‌های حقی را داشته باشند.

تعزیه‌خوانی

پرسش شماره‌ی ۶ :

نظرتان راجع به تعزیه‌خوانی چیست؟

پاسخ:

تعزیه‌گردانی و شبیه‌خوانی اگر با دروغ و خلاف شرع

همراه نباشد و موجب توهین به مقام شامخ امام حسین علیه‌السلام یا دیگر حضرات معصومین علیهم‌السلام و شهیدان و هتک مقدسات نشود و زمینه‌های تجسمی در آگاهی و تبلیغ شکوهمند را داشته باشد، اشکال ندارد.

تئاتر و نمایش آیینی

پرسش شماره‌ی ۷ :

گاه برخی از نظریه‌پردازان پیشنهاد می‌دهند مجالس عزاداری، به‌ویژه عزای حضرت سید الشهداء علیه‌السلام از صورت سنتی و روضه‌خوانی و استماع منبر خارج شود و به صورت نمایشی و در قالب تئاتر ارایه گردد و بر آن اصرار دارند. نظر مبارک شما در این خصوص چیست؟

پاسخ:

آن‌چه در عزاداری حضرت سیدالشهداء علیه‌السلام مهم است آشنایی عزاداران با شخصیت الهی، ولایی و معنوی حضرت سیدالشهداء علیه‌السلام و انتقال پیام قیام خونین آن حضرت علیه‌السلام و اعلام همدلی آگاهانه و همراهی عاطفی و پیوند شور و شعور است که این مهم می‌تواند در قالب‌های متنوعی انجام پذیرد. قالب‌هایی که سنتی یا جدید باشد، ولی نه سنتی بودن معیار درستی است و نه نوپدید بودن، بلکه

قالب باید با بلندای معنوی و پیام‌های والای مکتب هم‌خوانی داشته باشد و شکوه و هیبت آن را برساند بدون آن که کم‌ترین وهن، سستی و ضعفی را به آن وارد آورد.

پوستر و بنر

پرسش شماره‌ی ۸ :

آیا چاپ و نشر و خرید و فروش پوستر و بنر چهره‌ی معصوم و هم‌چنین حفظ و نصب آن در تکایا و حسینیه‌ها اشکال دارد؟ آیا این تصاویر که به ائمه‌ی اطهار منسوب است حقیقت دارد؟

پاسخ:

طراحی چهره‌ی معصوم بر اساس واقعیت‌های نقل شده در متون معتبر تاریخی و چاپ و نشر آن اشکال ندارد؛ به شرط آن که هیبت معنوی و قدسی چهره را بدون کم‌ترین وهنی به نمایش گزارد، ولی تصاویر موجود و رایج فاقد منبع مطمئن استناد است.

ساخت خیمه

پرسش شماره‌ی ۹ :

ساختن خیمه و آتش‌زدن آن چه حکمی دارد؟

پاسخ:

شبیه‌سازی وقایع تاریخی در شکل‌های هنری و تجسمی با انواع متنوع و گسترده‌ای که دارد برای بیان حقایق واقعه‌ی بزرگ عاشورا هدف تبلیغی مقدس و والایی است، ولی انجام شبیه‌سازی نباید کم‌ترین وهنی داشته باشد.

علایم و نقوش

پرسش شماره‌ی ۱۰ :

نظر معظم‌له نسبت به استفاده از علامت‌هایی که مجسمه‌ی حیوانات از قبیل مرغ و خروس و دیگر اشیا بر روی آن‌ها نصب شده، چیست؟

پاسخ:

اقامه‌ی عزاداری از امور والا و از مقدسات مکتب تشیع است که باید آن را هرچه ساده‌تر و به‌دور از پیرایه‌ها برگزار نمود و شایسته نیست قداست آن را با آلودن به چنین مجسمه‌هایی تضعیف ساخت.

گل‌مالی و پابرهنه راه رفتن

پرسش شماره‌ی ۱۱ :

در روز عاشورا و تاسوعا بعضی عزاداران حسینی به خود گل می‌مالند و یا این‌که با پای برهنه راه می‌روند. این نحوه عزاداری چه حکمی دارد؟

پاسخ:

ج - برپایی عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام در هر زمان و در هر مکان، با تنوعی که در شکل‌های گوناگون و با اختلافی که در رسوم و سنن هر منطقه دارد، از برترین عبادات و مایه‌ی تقویت روح ایمان و شهامت اسلامی و ایثار و فداکاری و شجاعت در مسلمانان است؛ اگر آداب و سنن محلی به کیفیت عزاداری خدشه وارد نیاورد و موجب وهن مذهب در گستره‌ای که چشم‌ها به این مراسم دوخته شده است نگردد. بر این اساس، اگر مراسم عزاداری از طریق رسانه‌ها نشر عمومی می‌یابد و در برابر چشم‌های افراد بسیاری قرار می‌گیرد، سلیقه‌ی جمعی و نوعی آنان در جواز نحوه‌ی برگزاری مراسم مؤثر است و باید از کارهایی که سلیقه‌ی جمعی در شعاع بینندگان، نمی‌پذیرد، پرهیز داشت.

فروش وسایل عزاداری

پرسش شماره‌ی ۱۲ :

آیا جایز است پارچه و دستمال‌هایی را که در ایام محرم بر روی علم می‌بندند را به فروش برسانند و خرج تعمیر حسینیه و مخارج عزاداری کرد؟

پاسخ:

اگر وقف خاص نشده باشد، اشکال ندارد.

همزمانی اعیاد ملی و عزاهای دینی

پرسش شماره‌ی ۱۳ :

نظر حضرت عالی در مورد کیفیت برپایی مراسم عزاداری اهل بیت علیهم السلام که گاهی با اعیاد باستانی همراه می‌شود چیست؟

پاسخ:

در پیوند میان اعیاد ملی با عزاداری‌های سنتی که هر دو محترم و دارای اهمیت است و غم و شادی و عزا و جشن تقارن می‌یابد باید به این نکته توجه داشت که شادی به ظاهر عید و سنن محلی و عزا به حقیقت اشاره دارد. این حقیقت همان ظهور حق و چیرگی آن است بر هر چه باطل است. این ظهور و چیرگی برای مؤمنان بشارت دهنده و باعث آرامش و صفای قلب همه‌ی اهل ولایت است که در جبهه‌ی حق می‌باشند، از این رو حقیقت عزا همانند ظاهر عید بهجت‌آفرین است و مهم این است که در توجه به شادی ظاهر، عظمت عزاداری پاس داشته شود و مهر و عطوفتی که در اعیاد تبلور دارد در قالب تسلیت و مراسم‌های آیینی مانند نهادن خرما در کنار شیرینی نمود یابد و شادی نباید چنان برجسته شود که پیام عزاداری که مظلومیت و غربت است کمرنگ شود.

خادمان عزا

پرسش شماره‌ی ۱۴ :

گاهی در مجالس عزاداری سالار شهیدان علیه السلام، که پر جمعیت نیز می‌باشند، دیده شده که خادمان ابا عبدالله رفتار ناشایستی با عزاداران دارند، (مثل فریاد زدن، هل دادن و غیره). چنین کارهایی چه حکمی دارد؟

پاسخ:

رعایت حرمت عزاداران حسینی واجب است و مسؤولیت انتظامات و خادمی، مجوز هتک حرمت آنان نمی‌شود.

شوخی و خنده

پرسش شماره‌ی ۱۵ :

حکم شوخی و خنده در ماه محرم، به خصوص روز عاشورا چیست؟

پاسخ:

لازم است از هر کاری که موجب وهن مراسم عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام می‌شود پرهیز داشت.

رضایت پدر و مادر

پرسش شماره‌ی ۱۶ :

آیا رضایت پدر و مادر در رفتن به مجالس عزای سید الشهداء علیه السلام

واجب است؟ و بدون رضایت ایشان می‌توان در این مجالس شرکت کرد؟

پاسخ:

فرزند برای شرکت در مجالس آیینی همین که مخالفتی از ناحیه‌ی پدر نداشته باشد، کافی است و رضایت مادر شرط نیست.

لباس سیاه

پرسش شماره‌ی ۱۷ :

آیا پوشیدن لباس سیاه در عزاداری امام حسین علیه السلام رجحان دارد؟ و آیا نماز خواندن با همان لباس سیاه کراهت دارد؟

پاسخ:

پوشیدن لباس سیاه در سوگ ائمه‌ی هدی علیهم السلام نشانه‌ی خون‌خواهی، دفاع از حق‌طلبی و آمادگی برای تحقق آن است و با کراهت پوشیدن لباس سیاه در مواقع عادی ملازمه‌ای ندارد. رنگ سیاه برای عزادار رنگ متانت است و برای انجام عبادت کراهتی ندارد.

تحقیق علمی

پرسش شماره‌ی ۱۸ :

خواندن درس در روزهای تاسوعا و عاشورا چه حکمی دارد؟

پاسخ:

تحقیق و فعالیت علمی برای فرد و جامعه چنان ضرورتی دارد که هیچ شرایطی برای کسانی که از لحاظ هوش و قدرت عملیاتی توانمند می‌باشند سبب تعطیلی نمی‌گردد، ولی این ضرورت نباید به گونه‌ای باشد که سبب تضعیف شعائر گردد.

روزه‌ی عاشورا

پرسش شماره‌ی ۱۹ :

روزه گرفتن در روز عاشورا و تاسوعا چه حکمی دارد؟

پاسخ:

روزه در روز تاسوعا اشکال ندارد و در روز عاشورا مکروه است.

مراسم ازدواج

پرسش شماره‌ی ۲۰ :

از نظر شرعی و قانونی، حکم ازدواج دائم و موقت در ماه‌های محرم و صفر چیست؟

پاسخ:

حفظ شعائر دینی برای احیای مردم است و برای تحقق این هدف نباید راه‌هایی را بپیمود که نقض

غرض باشد و سبب تعطیلی امور ضروری یا مباح مانند ازدواج آن هم برای مدتی طولانی باشد.

طلب فرزند

پرسش شماره‌ی ۲۱ :

آیا طلب فرزند در ماه‌های حرام چون محرم از نظر شرع ایراد دارد؟ آیا در فرزند تأثیر منفی می‌گذارد؟

پاسخ:

طلب فرزند در هیچ یک از ماه‌ها اشکال ندارد و شرکت در عزاداری‌ها می‌تواند صفای معنوی پدر را به فرزند منتقل کند.

پیرایش و آرایش

کوتاه کردن موی سر و محاسن آقایان و آرایش صورت و کوتاه کردن موی خانم‌ها در ماه محرم و صفر، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری حضرت سیدالشهداء علیه السلام از موجبات مهم آگاهی در تمامی زمینه‌هاست و منافاتی با رعایت بهداشت ندارد و نباید فضای تبلیغی به گونه‌ای شود که بهداشت و زیبایی برای مدتی طولانی تعطیل شود.

سرمه کشیدن و حنا بستن

پرسش شماره‌ی ۲۲ :

آیا سرمه کشیدن و حنا بستن در ایام عزاداری نیز مستحب است، یا ترک آن در این گونه ایام بهتر می‌باشد؟

پاسخ:

عزاداری به معنای ترک بهداشت و زیبایی نیست، ولی اگر عرف چنین اموری را از موجبات شادی و موهن به عزاداری بداند، باید از آن در ایام شهادت دوری کرد نه بیش از آن.

آرایش زنانه

پرسش شماره‌ی ۲۳ :

آیا زیر ابرو برداشتن زن و آرایش غلیظ کردن فقط برای شوهر در ایام محرم به خصوص دهه‌ی اول جایز است؟

پاسخ:

ترک امور مربوط به زیبایی و آرایش تنها در ایام شهادت مستحسن است و در غیر آن واجب نیست.

درآمد روز عاشورا

پرسش شماره‌ی ۲۴ :

این‌جانب به اجبار در روز عاشورا مشغول کار بودم؛ آیا پولی که دریافت کرده‌ام حلال است؟

پاسخ:

بهتر است کار در روز عاشورا ترک شود و درآمد حاصل در این روز اگرچه حلال است ولی طیب و گوارا نیست.

غناخوانی

پرسش شماره‌ی ۲۵ :

آیا مداحی که با ریتم موسیقی و به صورت غنا خوانده شود، جایز است؟

پاسخ:

عزاداری باید همراه سوز، حزن و بیان غربت و مظلومیت اولیای الهی علیهم‌السلام باشد و چنین موقعیتی به هر صورتی که در عزاداری فراهم شود؛ هرچند به ریتم موسیقی و غنا باشد اشکال ندارد.

استفاده از آلات موسیقی

پرسش شماره‌ی ۲۶ :

در زمان عزاداری سالار شهیدان حسین بن علی علیه‌السلام استفاده از طبل، صنج، نی، ارگ و مانند آن‌ها در خلال عزاداری و هماهنگی عزاداران چه حکمی دارد؟

پاسخ:

استفاده از آلات موسیقی برای اقامه‌ی عزاداری به

خودی خود اشکال ندارد، ولی اگر عزاداری در مسجد برگزار می‌شود باید توجه داشت حرمت و قداست مسجد همانند مراکز همگانی نیست و شأن این مراکز با آلات موسیقی سازگار نیست و باید از چنین ابزار مباحی در آن مراکز مقدس استفاده نشود.

پرسش شماره‌ی ۲۷ :

آیا در عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام و تعزیه، استفاده از طبل، دهل و شیپور با توجه بر این‌که طبل زدن از کارهای لشکر یزید بوده و به‌طور مسلم موجبات مزاحمت و تزییع حقوق همسایه‌ها می‌شود جایز است؟

پاسخ:

اقامه‌ی عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام نیاز به اعلان عمومی و همگانی دارد و استفاده‌ی متعارف از ابزار اعلان اشکال ندارد، ولی این استفاده مقید به رعایت حال عموم افراد جامعه‌ی اسلامی است و در ساعات استراحت عمومی یا در کنار مراکزی مانند بیمارستان‌ها، نباید از این ابزار که سبب مزاحمت می‌شود استفاده کرد.

پرسش شماره‌ی ۲۸ :

در مسجد و در مراسم عزاداری امام حسین علیه السلام نواختن سازهایی هم‌چون سنج و دمام چه حکمی دارد؟

پاسخ:

مسجد حرمت و قداست ویژه دارد و مانند مراکز همگانی نیست و شأن خانه‌ی الهی اقتضای استفاده از آلات موسیقی را ندارد و از چنین ابزار مباحی نمی‌توان در آن مرکز مقدس استفاده کرد.

پرسش شماره‌ی ۲۹ :

چنان‌چه در مراسم شام غریبان اباعبدالله علیهما السلام هم‌زمان با مدّاحی، نی نواخته شود چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری ابزار سوز نهاد و اندوه باطن است و هماهنگ‌ساختن اندوه باطن با ابزارهای مجاز موسیقی که سوز نفیر طبیعت آن ابزار را بیان می‌دارد اشکال ندارد.

گریه‌کردن بانوان

پرسش شماره‌ی ۳۰ :

آیا گریه کردن بانوان با صدای بلند در مجالس عزای ائمه‌ی اطهار علیهم السلام به‌خصوص حضرت سید الشهدا علیه السلام با توجه به حضور مردان نامحرم در مجلس مذکور جایز است؟

پاسخ:

مجالس عزاداری؛ خواه همگانی باشد یا ویژه‌ی

بانوان، برای اعلان مظلومیت حضرت سیدالشهداء علیه السلام است و این اعلان همگانی که باید همراه آگاهی و ارتقای فرهنگ دینی و نزدیک شدن به اولیای معصومین علیهم السلام برگزار گردد، با بلند کردن نوحه و صدای گریه شکل می‌گیرد. بنابراین گریه‌ی بانوان در این راستاست و اشکال ندارد اگر از هر گونه عوارض جانبی و مفساد اخلاقی به دور باشد.

حضور بانوان

ایستادن و نگاه کردن خانم‌ها به مردانی که در خیابان مشغول عزاداری هستند و راه رفتن آن‌ها در عقب دسته‌های عزاداری چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری اقامه‌ی عزا برای اعلام مظلومیت و غربت شهیدان کربلاست و ایستادن و نگاه کردن خانم‌ها به مجالس عزای مردان یا همراه شدن با آنان، اشکال ندارد.

سخنرانی بانوان

پرسش شماره‌ی ۳۱:

در عزاداری مجالس زنانه، زنان مداحی و سخنرانی می‌کنند و صدای آن‌ها به گوش مردان رهگذر می‌رسد. آیا این عمل جایز است؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

حضور کودکان

پرسش شماره‌ی ۳۲:

برخی از بانوان کودکان خود را در مراسم عزاداری می‌آورند که این امر گاه توأم با بی‌نظمی است. آیا این شایسته است؟

پاسخ:

شرکت دادن کودکان در مراسم عزاداری نیکو و مستحسن است ولی لازم است به کودک نظم و رعایت شؤون مجلس عزا را آموزش داد تا خودنگه‌دار باشد. همچنین اگر عزاداری در مسجد برگزار می‌شود رعایت پاکی و نظافت در میان بچه‌ها لازم است تا سبب هتک حرمت مسجد نشود.

پرسش شماره‌ی ۳۳:

هم‌صدایی بانوان در هیئات و دستجات عزاداری در حضور مردان چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

پیشانی‌مو

پرسش شماره‌ی ۳۴:

در هیأت‌های عزاداری، خانم‌ها سینه‌زنی می‌کنند. بعضی از آن‌ها

در محیط مربوط به خانم‌ها روسری‌های خود را در آورده و موهای خود را پریشان می‌کنند. آیا این کارها اشکال شرعی دارد؟

پاسخ:

اشکال ندارد اگر موجب وهن به مجلس عزا نشود.

تأخیر عادت

پرسش شماره‌ی ۳۵ :

بانوان می‌توانند برای این‌که در ماه محرم از عزاداری استفاده کنند با قرص از عادت ماهیانه جلوگیری و یا این‌که به تأخیر بیندازند؟

پاسخ:

اشکال ندارد ولی بهتر است چنین کاری نکنند.

مکان‌های نامتعارف

پرسش شماره‌ی ۳۶ :

تشکیل هیأت در کوی و خیابانی که اهالی آن به شعائر دینی مقید نبوده، بلکه سینه‌زنی و نظائر آن نزد آن‌ها، کاری عجیب و غریب می‌نماید و گاه باعث تمسخر مجالس عزاداری و یا هتک حرمت می‌شود، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

ملت اسلامی، همگی دلباخته‌ی حضرت ابا عبد الله علیه السلام می‌باشند و با تشکیل مجالس عزا و

هیأت عزاداری اگر شوون عزاداری را رعایت کنند، مخالفتی ندارند. برای اقامه‌ی عزا بر حضرت سیدالشهدا علیه السلام حال عموم جامعه و نظر مساعد آنان و نیز حدودی که برای چگونگی برگزاری آن به صورت عرفی تعیین می‌کنند در نظر گرفته می‌شود و مخالفت‌های شخصی و موردی ملاک نیست.

ارتباط تعزیه با شخصیت افراد

پرسش شماره‌ی ۳۷ :

بعضی افراد در تعزیه نقش امام معصوم علیه السلام یا نقش شخصیت‌هایی مثل حضرت عباس علیه السلام را اجرا می‌کنند و حال آن‌که صاحب سابقه‌ی درخشانی نیستند و فقط به جهت این‌که خوب برنامه اجرا می‌کنند، آن نقش را به عهده می‌گیرند. نظر مبارک را بیان نمایید؟

پاسخ:

در نمایش‌های آیینی، مهم آن است که شکوه، وقار و هیبت پیشوایان دین و پیروان برجسته‌ی آنان حفظ شود و بازیگری در نقش آنان سبب هتک شخصیت و وهن نگردد و اگر بازیگر و عوامل مؤثر تخصص و شناخت کافی در این زمینه نداشته باشند یا نتوانند این نقش را به‌خوبی ظاهر سازند، اقدام بر آن جایز نیست.

ترافیک

پرسش شماره‌ی ۳۸ :

راه‌اندازی دسته‌های عزاداری در کوچه و خیابان که باعث ترافیک می‌شود، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری اعلان عمومی مظلومیت را با خود دارد و اعلان عمومی نیاز به محل خاص و نمایش‌های خیابانی دارد و مسؤولان شهری باید تمهیدات آن را برای شهروندا مسلمان تدارک ببینند. همچنین عزاداران نیز باید برای عزاداری، سیاست و برنامه‌ریزی مناسب داشته باشند و چنین نباشد که بدون برنامه و تمهید مقدمات لازم، چهره‌ی مظلومیتی که در عزاداری است را به چهره‌ی تعدی و تجاوز به شهروندان تبدیل کنند.

نارضایتی همسایگان

پرسش شماره‌ی ۳۹ :

بعضی عزاداری‌ها و هیئات به صورت چادر و خیمه در کوی و خیابان برپا می‌شود و برخی از همسایگان به این کار، رضایت ندارند، اقامه‌ی مجلس به این شکل و شرکت در آن چه حکمی دارد؟

پاسخ:

برپایی مجلس عزاداری نباید به سد معبر منجر شود و باید مؤمنان عزادار بهترین مکان‌ها را به آن اختصاص دهند.

پرسش شماره‌ی ۴۰ :

ایجاد سر و صدا، کم یا زیاد، در هنگام عزاداری، در صورتی که از رضایت همسایگان بی‌اطلاع هستیم، چه حکمی دارد؟ آیا رضایت تک تک همسایه‌ها کافی است یا اغلب ایشان؟

پاسخ:

اقامه‌ی عزاداری حضرت سیدالشهدا ۷ نیاز به اعلان عمومی و همگانی دارد و این امر بدون استفاده‌ی متعارف از ابزار اعلان محقق نمی‌شود، ولی اعلان مقید به رعایت حال عموم افراد جامعه‌ی اسلامی است و آنان نباید از مجلس عزاداری برداشت مزاحمت و تعدی داشته باشند و عزاداری نباید در ساعات استراحت عمومی یا در کنار مراکزى مانند بیمارستان‌ها و مراکز تفریح عمومی مانند پارک‌ها برگزار شود.

حرکت مطلوب دسته‌ها

پرسش شماره‌ی ۴۱ :

حرکت دسته جات عزاداری به چه شکلی مطلوب است؟

پاسخ:

دسته‌های عزا باید شعارها پرمحتوا، حرکات منسجم و اعلان سوز و اندوه با حفظ شوون اسلامی داشته باشند و چهره‌ی مظلومیت و غربت اهل بیت علیهم‌السلام را به نمایش بگذارند بدون آن که تعدی و تجاوز به حریم شهروندان داشته باشند.

پرسش شماره‌ی ۴۲ :

ادامه حرکت دسته‌های عزاداری در شب‌های محرم تا نصف شب همراه با استفاده از طبل که موجب برهم زدن آسایش و خواب مردم می شود چه حکمی دارد؟

پاسخ:

درست است اقامه‌ی عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام نیاز به اعلان عمومی و همگانی دارد و این امر با استفاده‌ی متعارف از ابزار اعلان مانند حرکت دسته‌های عزاداری محقق می‌شود، ولی حرمت دسته‌های عزاداری مقید به رعایت حال عموم افراد جامعه‌ی اسلامی است و برای عزاداران جایز نیست در ساعاتی که عموم مردم به استراحت می‌پردازند با کرداری که متناسب آن وقت نیست، برای شهروندان مزاحمت و تعدی داشته باشند.

پرسش شماره‌ی ۴۳ :

نظرتان درباره‌ی تشکیل دسته‌های عزاداری در کشورهای خارجی را بفرمایید؟

پاسخ:

حرکت دسته‌های عزاداری در کشورهای بیگانه اگر

ساده برگزار شود و بیان‌گر حزن و اندوه عزاداران در سوگ شهادت حضرات معصومین علیهم‌السلام و دور از حرکاتی باشد که خشونت و فرهنگ پایین انسانی را تداعی می‌کند، کاری بسیار پسندیده و مناسب، بلکه وظیفه‌ای ولایی است.

مداحی

پرسش شماره‌ی ۴۴ :

نظر حضرت عالی در مورد مدّاحی چیست؟ و یک مدّاح اهل بیت علیهم‌السلام باید چه خصوصیتی داشته باشد؟

پاسخ:

نباید تنها مداحی را اساس تبلیغات دینی قرار داد، بلکه لازم است گردهمایی‌های دینی را به بحث‌های علمی سوق داد؛ چنان که منبر نباید با حرف‌های تکراری و پیش پا افتاده سپری شود، بلکه منبرها باید به درس‌گفتار تبدیل گردد، مداحی نیز نباید با الفاظ رکیک و عامیانه همراه گردد. لازم است احساسات مردم را با روش‌های عقلانی کنترل نمود تا عقل و احساس، هر دو در خدمت فرهنگ دینی قرار گیرد.

هم‌چنین مداح باید عزاداری را بر پایه‌ی حق‌خواهی

و با سنگینی و راستی اداره نماید تا اثر معنوی در روحیه‌ی افراد داشته باشد و لازم است از هر کاری که دور از ادب و تربیت شمرده می‌شود و سیره‌ی افراد بی‌فرهنگ است، خودداری گردد.

پرسش شماره‌ی ۴۵ :

آیا دریافت وجه توسط مدّاح و سخنران در عوض مدّاحی و سخنرانی در مجالس عزاداری سیدالشهداء علیه السلام جایز است؟

پاسخ:

گرفتن مزد اشکال ندارد ولی شایسته نیست در برابر مرثیه‌خوانی برای خون حضرت سیدالشهداء علیه السلام مزدی دریافت کرد. البته دادن مزد در برابر کارهای مشروع و خواندن مرثیه‌های درست جایز است.

پرسش شماره‌ی ۴۶ :

مدّاحان در اثنای دعای کمیل و زیارت عاشورا، اشعار یا روضه می‌خوانند، این کار چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اگر بر خواندن متن دعا و زیارت بسنده شود و گفته‌های خود را در فصلی جدا آورند بهتر است.

روضه‌های دروغ

پرسش شماره‌ی ۴۷ :

خواندن روضه‌ی بی‌اساس، یا مشکوک توسط مدّاح و یا سخنران،

چه حکمی دارد؟ و اگر روضه‌ی بی‌اساس خوانده شد، وظیفه‌ی ما چیست؟

پاسخ:

اگر کسی بی‌پایگی روضه‌ای را اطلاع دارد، نباید آن را بخواند و وظیفه‌ی شنونده تذکر عالمانه است و چنانچه مؤثر نیفتاد، باید افراد شایسته و صالح جایگزین شوند که هیچ چیز به پایه‌ی رعایت حرمت مجالس اهل بیت علیهم السلام اهمیت ندارد.

مدّاحی و وعظ

پرسش شماره‌ی ۴۸ :

آیا تشکیل مجلس فقط به صورت مدّاحی و بدون استفاده از وعظ و ارشاد خطبا جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست مجالس عزاداری فقط به برانگیختن احساسات و شور عاطفی در قالب مدّاحی منحصر شود، و نباید تنها مدّاحی اساس تبلیغات دینی قرار گیرد، بلکه لازم است گردهمایی‌های دینی را به بحث‌های علمی و درس‌گفتارها سوق داد؛ چنانچه منبر نباید با حرف‌های تکراری و پیش‌پا افتاده سپری شود.

کیفیت منابر

پرسش شماره‌ی ۴۹ :

بعضی از خطبا اصرار دارند که در منابر خود از خواب‌های مختلفی که درباره‌ی مسائل مربوط به عزاداری یا غیر آن است بهره بگیرند، آیا این کار درست است؟

پاسخ:

امروزه که سطح سواد و علم جامعه بالا رفته است، منابر باید به صورت درس‌گفتار و ارایه‌دهنده‌ی مطالب علمی و تخصصی باشد. نقل مطالب سطحی که از خردورزی، عقلانیت و معنویت دور است و غیر علمی است جایز نیست. هم‌چنین منبر را نباید با سن تئاتر اشتباه گرفت و به بازی‌گری و معرکه‌گیری بر روی منابر رو آورد. عالمی که نمی‌تواند سخنی نو برای مردم داشته باشد و تفسیری تازه از آیات یا برداشتی جدید و ظریف از روایات داشته باشد و در یکی از دانش‌های اسلامی که مورد نیاز مردم باشد تخصص کافی داشته باشد نباید به منبر رود.

درخواست مزد

پرسش شماره‌ی ۵۰ :

آیا ذاکر یا سخنران اهل بیت می‌تواند برای ذکر فضائل و مصائب اهل بیت علیهم‌السلام اجرت طی کند؟

پاسخ:

شایسته نیست مجالس اهل بیت علیهم‌السلام را به انگیزه‌های مادی آلود که چنین کارهایی حتی برای کسانی که مشکل مادی برای خانواده‌ی خود دارند، دین را آسیب می‌رساند و روحیه‌ی دین‌گریزی دست می‌دهد.

حق طلبانه بودن نوحه‌ها

پرسش شماره‌ی ۵۱ :

نمی‌دانم مدّاحی هایی که گوش می‌دهم مشکل شرعی دارد یا خیر؟ و نمی‌توانم تشخیص دهم که مناسب شأن اهل بیت علیهم‌السلام هست یا خیر، چه کنم؟ بر فرض مثال، این اشعار اگر در مدّاحی خوانده شود آیا گوش دادن به آن مشکل دارد: قنّاقه‌ی حسین شرف عرش اعظم است؛ صد مرده زنده می‌شود از ذکر یا حسین؛ من عبد حسین گردیدم، من سگ حسینم.

پاسخ:

مدّاحی و عزاداری باید بر پایه‌ی حق‌خواهی باشد و با سنگینی و راستی برگزار شود تا اثر معنوی در روحیه‌ی افراد داشته باشد و لازم است از هر کاری که دور از ادب و تربیت شمرده می‌شود و سیره‌ی افراد بی‌فرهنگ است، خودداری گردد.

چاک دادن گریبان

پرسش شماره‌ی ۵۲ :

حکم چاک زدن گریبان و بر سر و صورت کوبیدن صورت خود و خراش و چنگ انداختن که موجب صدمه مثلا خونی شدن صورت و سرخ شدن شود چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام با تنوعی که در کیفیت دارد در هر زمان و در هر مکان از برترین عبادات و مایه‌ی تقویت روح ایمان و شهامت اسلامی و ایثار و فداکاری و شجاعت در مسلمانان است. امور گفته شده به خودی خود و در صورتی که از رسانه‌ها پخش نگردد اشکال ندارد و دیه‌ای بر آن نیست، ولی کیفیت انجام عزاداری باید چنان باشد که موجب سوء استفاده‌ی بدخواهان از آن نشود و این مراسم عظیم تضعیف نگردد و به همین جهت باید از انجام کارهایی که موجب وهن مذهب است خودداری شود.

برهنه سینه زدن

پرسش شماره‌ی ۵۳ :

آیا سینه‌زنی به صورتی که از کمر به بالا برهنه شوند، در عزاداری

سیدالشهدا علیه السلام جایز است؟ در صورتی که در معرض تحریک باشد، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام از برترین عبادات است که می‌تواند به صورت متنوع برگزار گردد، ولی طراحی عزاداری باید به گونه‌ای باشد که افزون بر اعلان حزن و اندوه، موجب سوء استفاده‌ی بدخواهان نشود و این مراسم معنوی و عظیم تضعیف نگردد و به همین جهت باید از انجام کارهایی که موجب وهن مذهب است خودداری شود.

هروله

پرسش شماره‌ی ۵۴ :

«هروله» در جلسات عزاداری چه صورتی دارد؟ با آن که مظنه‌ی هتک عزاداری و لوث شدن آن و پایین آمدن حزن و تأثر عزاداران بسیاری است، آیا مورد قبول و جایز است؟

پاسخ:

هروله در عبادت عظیم حج انجام می‌گیرد و در طراحی عزاداری نیز می‌شود از آن استفاده کرد، ولی نباید کیفیت عزاداری را تضعیف کند یا سبب وهن گردد.

کارهای دور از ادب

پرسش شماره‌ی ۵۵ :

در برخی از جلسات مذهبی و عزاداری برای اظهار نهایت تذلل در برابر اهل بیت علیهم‌السلام عده‌ای صدای حیوانات مانند سگ از خود در می‌آورند. حکم شرعی آن را بیان فرمایید؟

پاسخ:

این کار دور از ادب و نزاکت است و مجالس اهل بیت علیهم‌السلام باید نماد ادب و معرفت شیعی باشد و علوم و معارف اهل بیت علیهم‌السلام محور جلسه قرار گیرد.

ریا در عزا

پرسش شماره‌ی ۵۶ :

اگر شخصی در حین عزاداری برای خودنمایی بلند بلند گریه کند و یا خیلی سنگین زنجیر و یا سینه بزند، آیا ریا کرده و عزاداری او باطل است؟ اگر به قصد گریانیدن دیگران باشد، چگونه است؟

پاسخ:

عزاداری افرون بر اندوه قلبی و تأثر و تألم باطنی، اعلان عمومی نیز دارد و امور گفته شده باطل نیست؛ هرچند فرد عزادار تنها مرتبه‌ی ظاهر عزاداری و حسن فعلی آن را یافته است و حسن فاعلی (نیت و انگیزه‌ی مناسب) را ندارد.

احترام مسجد

پرسش شماره‌ی ۵۷ :

گاهی برخی از دسته‌ها که وارد مسجد می‌شوند، با کفش وارد می‌گردند، که نوعی بی‌احترامی به مسجد محسوب می‌شود، لطفاً بفرمائید که این مسأله چه حکمی دارد؟

پاسخ:

جایز نیست. مسجد خانه‌ی محترم خداست و عزاداری نمی‌تواند حرمت آن را بردارد.

برهنه شدن

پرسش شماره‌ی ۵۸ :

آیا برهنه شدن مردان با حضور زنان، در عزاداری جایز است؟

پاسخ:

مجلس عزاداری اهل بیت علیهم‌السلام دارای قداست و حرمت است و باید از کارهایی که عرف آن را بی‌ادبی و دور از تربیت می‌شمرد، دور نگه داشته شود.

زخمی نمودن خود

پرسش شماره‌ی ۵۹ :

سینه‌زدن با تیغ و یا زنجیر زدن با زنجیری که دارای چاقو و یا تیغ

می‌باشد و منجر به زخمی شدن بدن و جاری شدن خون می‌شود چه حکمی دارد؟

پاسخ:

عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام از برترین عبادات و از موجبات مهم تقویت دین و آگاهی مردم است که می‌تواند در شکل‌ها و قالب‌های متنوع و مناسب با فرهنگ هر منطقه برگزار گردد، ولی طراحی عزاداری باید به گونه‌ای باشد که افزون بر اعلان حزن و اندوه، موجب سوء استفاده‌ی بدخواهان نشود و این مراسم معنوی و عظیم تضعیف نگردد و به همین جهت باید از انجام کارهایی که موجب وهن مذهب است خودداری شود تا عزاداری آلوده به کارهایی نشود که عموم جامعه‌ی سالم آن را درست نمی‌داند.

قمه‌زدن

پرسش شماره‌ی ۶۰ :

قمه‌زدن در عزاداری امام حسین علیه السلام چه حکمی دارد؟ در صورت خفا چگونه است؟

پاسخ:

قمه‌زدن اگر در خفا انجام گیرد و تصاویر آن ضبط

نگردد و نشر عمومی نیابد اشکال ندارد، ولی قمه‌زدن اگر آشکار باشد و جامعه‌ی جهانی آن را نوعی خشونت بداند، هم موجب وهن مذهب و حرام است و هم با اهداف قیام خونین کربلا که دعوت به دوری از خشونت و اعلان مظلومیت، غربت و قداست اهل‌بیت علیهم السلام است در تعارض می‌باشد.

پرسش شماره‌ی ۶۱ :

اگر قمه‌زدن در عزاداری‌ها موجب مرگ کسی بشود، این عمل خودکشی و گناه محسوب می‌شود؟

پاسخ:

قمه‌زدن به صورت علنی و آشکار حرام است و در صورتی که پنهانی انجام گیرد، تنها برای کسی جایز است که شرایط لازم جسمی و توان آن را داشته باشد و چنان‌چه به مرگ منجر شود، خودکشی نیست.

اظهار اندوه

پرسش شماره‌ی ۶۲ :

سینه‌زنی و زنجیرزنی در مراسم عزاداری سالار شهیدان چگونه است؟ تاریخچه‌ی سینه‌زنی را بفرمایید؟ و دلیل سینه‌زدن برای ائمه را بفرمایید؟

پاسخ:

سینه‌زنی و زنجیرزنی دو نوع قالب سنتی برای اظهار اندوه و حزن است که در شیعه به اعلان سوگواری و تأثر از مصایب اهل بیت علیهم‌السلام ویژگی دارد و از برترین عبادات است اگر به شکلی سالم و ساده برگزار شود. سینه‌زدن در مصیبت، پیش از اسلام در میان اعراب بوده و زنان عرب با پریشان کردن مو، زدن بر صورت و سینه‌ی خود، شغل نوحه‌گری داشته و از این راه درآمد کسب می‌کرده‌اند.

ثواب عزاداری

پرسش شماره‌ی ۶۳ :

آیا این مطلب درست است که اگر کسی برای امام حسین علیه‌السلام سینه بزند و در اثر سینه‌زدن سینه‌اش کبود شود، تا زمانی که جای کبودی بر سینه اوست برای او حسنه و ثواب می‌نویسند؟

پاسخ:

در اصل، عزاداری برای مصایب حضرات معصومین علیهم‌السلام از برترین عبادات است. جناب شیخ جعفر شوشتری، روایات چگونگی ثواب عزاداری برای امام حسین علیه‌السلام را در کتاب «الخصائص

الحسینیه» آورده است که می‌توانید به آن مراجعه کنید. این کتاب به فارسی ترجمه شده است.

شور

پرسش شماره‌ی ۶۴ :

در هیئات به تازگی مرسوم شده که مداحان به گونه‌ای ذکر می‌گویند که موجب شور و هیجان می‌شود و جست و خیزی در جمعیت ایجاد می‌گردد که به شور معروف است، نظر معظم‌له در این رابطه چیست؟

پاسخ:

عزاداری بر مصایب اهل بیت علیهم‌السلام از برترین عبادات است که شکل خاصی برای آن نیست و می‌تواند شکل‌ها و صورت‌های گوناگون بپذیرد، ولی طراحی عزاداری باید به گونه‌ای باشد که افزون بر اعلان حزن و اندوه، موجب سوء استفاده‌ی بدخواهان نشود و این مراسم معنوی و عظیم تزیین نگردد و به همین جهت باید از انجام کارهایی که موجب وهن مذهب است خودداری شود. ملاک دریافت موهون بودن کاری، قضاوت عمومی و عرف منطقه و شعاعی است که رسانه‌های عمومی آن را منتشر می‌سازند.

رعایت احکام شرعی و آداب عزا

پرسش شماره‌ی ۶۵ :

آیا خونی که از بدن سینه‌زنان و عزاداران، به سبب قمه‌زدن و غیره، بیرون می‌آید، باعث تبرک و شفای مریض‌ها و زن‌های عقیم و مانند آن می‌شود؟

پاسخ:

درست است تشیع مکتب عشق به خاندان اهل بیت علیهم‌السلام است، ولی عاشقان مکتب حسینی باید از هر کاری که موجب وهن این مراسم شود پرهیزند و با عالی‌ترین شگردهای علمی، عزاداری را پویا و روشنگر و بر معیار ادب انسانی و رعایت بهداشت عمومی آورند.

مراسم طشت‌گذاری

پرسش شماره‌ی ۶۶ :

نظر جناب عالی در مورد مراسم طشت‌گذاری که پیش از فرارسیدن محرم الحرام در بسیاری از مناطق آذری زبان ایران منعقد می‌شود، چیست؟

پاسخ:

مراسم‌های محلی و شکل‌های فولکوریک عزاداری

در صورتی که با حرمت مجالس اهل بیت علیهم‌السلام منافی نباشد و شؤون دینی در آن رعایت گردد، از برترین عبادات است.

فریاد زدن

پرسش شماره‌ی ۶۷ :

گروهی هنگام عزاداری برای امام حسین علیه‌السلام بلند فریاد می‌کشند و داد می‌زنند و بلند گریه می‌کنند، آیا این گونه اعمال جایز است؟

پاسخ:

مصیبتی که امت اسلامی از شهادت حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام که پیامبر عشق حق تعالی است دیده، چنان سنگین و سهمگین است که ناله‌زنندگان باید بر آن ناله زنند، ولی عاشقان سرور شهیدان کربلا که بارانداز عاشقان حق است باید از هر کاری که موجب وهن این مراسم شود پرهیزند. ملاک دریافت موهون بودن کاری، قضاوت عمومی در شعاعی است که از آن آگاه می‌شوند.

پرهیز از وهن مذهب

پرسش شماره‌ی ۶۸ :

در اکثر مناطق کشورهای اسلامی (غیر از ایران) و مناطق غیر اسلامی، مردم متدین شیعه با مذاهب دیگر با هم زندگی می‌کنند و در

ایام محرم، به خصوص روز عاشورا، متدینان، مجالس سوگواری منعقد می‌کنند و نوجوانان با نوحه‌سرایي (بدون آهنگ غنا) سینه‌زنی و زنجیرزنی می‌کنند؛ در نتیجه از بدنشان گاهی خون جاری می‌شود، این حالت بر افراد و جامعه غیر شیعی اثرات مختلفی می‌گذارد. نظرتان را بفرمایید؟

پاسخ:

عزاداری حضرت سیدالشهدا علیه السلام با تنوعی که در کیفیت دارد در هر زمان و در هر مکان خواه در کشورهای اسلامی باشد یا در دولت کفر، از برترین عبادات و مایه‌ی تقویت روح ولایی ایمان و شهامت اسلامی و ایثار و فداکاری و شجاعت در مسلمانان است، ولی کیفیت انجام عزاداری باید چنان باشد که موجب وهن مذهب نگردد. عزاداری هرچه ساده‌تر و بر معیار ادب و بدهاشت عمومی برگزار شود، بهتر می‌تواند تالم و سوته‌دلی در مصایب اهل بیت علیهم السلام را به دیگران انتقال دهد.

حضور در مجلس عزاء

پرسش شماره‌ی ۶۹:

حضور در مجالس عزای امام حسین علیه السلام در محرم چه حکمی دارد؟ مستحب است یا واجب؟ نظرتان را بفرمایید.

پاسخ:

حضور در مجالس عزای امام حسین علیه السلام از برترین

عبادات و از بالاترین مستحبات است، ولی چنانچه اعلان برائت از طاغوت‌های زمان منحصر در شکل عزاداری گردد، حضور در این‌گونه مجالس در زمانی که تقیه موضوع ندارد، واجب می‌شود.

استفاده از اموال دیگران

پرسش شماره‌ی ۷۰:

اگر برای برپایی هیأت، بنا به فرض از مالی استفاده شود که صاحب آن راضی نیست، اقامه و شرکت در آن مجلس چگونه است؟ و در صورت عدم اطلاع از رضایت صاحب مال، حکم مسأله چیست؟

پاسخ:

برپایی مجالس عزاء با استفاده از اموال دیگری بدون کسب رضایت وی یا از اموال شبهه‌ناک که رضایت مالک دانسته نمی‌شود جایز نیست.

شرکت پیروان دیگر ادیان و مذاهب

پرسش شماره‌ی ۷۱:

هر سال گروهی از پیروان سایر مذاهب، مایل هستند در مراسم بیدارکننده‌ی عزاداری سیدالشهدا علیه السلام شرکت کنند. آیا شرکت آنها جایز است؟

پاسخ:

شرکت پیروان سایر ادیان در مراسم عزاداری نه تنها

اشکال ندارد، بلکه برای آشنایی آنان با مکتب والای اهل بیت علیهم السلام امری مستحسن است، ولی چون آنان نجس می‌باشند، با حفظ ادب، لازم است رعایت طهارت و نجاست شود.

تعدد هیأت‌ها

پرسش شماره‌ی ۷۲ :

آیا صحیح است که در یک خیابان در فاصله‌ی کم‌تر از پانصد متر، دو یا سه هیأت فعالیت کنند؟ آیا این کار اسراف در مصرف سوخت و انرژی برق نیست؟ آیا بهتر نیست در هر منطقه، یک حسینیه‌ی عمومی باشد تا در مصرف، صرفه‌جویی شود؟

پاسخ:

طراحی عمومی و اجتماعی عزاداری و آرایه‌ی آن در قالبی متناسب با فرهنگ و سلايق جامعه به هدف هماهنگ‌سازی عزاداری‌ها کاری پسندیده است، ولی نیازی به اصرار بر وحدت هیأت‌های چندگانه نیست و باید سلايق جامعه را برگزاری متنوع مراسم عزاداری‌ها در هر مکان و در هر زمان متناسب با عرف جامعه و در حدود آن، آزاد گذاشت و اعطای چنین آزادی، هزینه‌هایی دارد که پرداخت آن، از مصادیق اسراف نیست.

فلسفه‌ی عزاداری

پرسش شماره‌ی ۷۳ :

فلسفه‌ی عزاداری چیست؟ چرا شیعیان، ماه محرم را به این روش برگزار می‌کنند؟

پاسخ:

کربلا و عاشورای آن با نام حسین علیه السلام زنده است و حسن گویاترین چهره‌ی استقامت در عشق‌ورزی سرخ و خونین است. عزاداری زنده نگاه داشتن این حماسه‌ی تکرارناپذیر و بی‌بدیل در تاریخ و تجدید عهد و پیمان با پیامبر عشق؛ حضرت سیدالشهدا علیه السلام در مسیر ایثار، شهامت، مبارزه با باطل، حق‌محوری، شهادت و عشق است.

مقاتل معتبر

پرسش شماره‌ی ۷۴ :

مقاتل معتبر اعم از فارسی و عربی از نظر حضرت عالی کدام‌اند؟ و حوادث کربلا را از چه کتاب‌هایی یاد بگیریم؟

پاسخ:

تاریخ نیازمند تحلیل عقلی و بررسی از ابعاد گوناگون است. تحقیق تحلیلی تاریخ تاکنون کم‌تر اتفاق

افتاده است. ما برخی از حوادث مبطوط به حادثه‌ی نینوا را در کتاب «حسین علیه السلام؛ پیامبر عشق» و «فاطمه علیها السلام امام حق، حسین علیه السلام امام عشق» و «سوز سرخ» آورده‌ایم. در میان کتاب‌هایی که از عاشورا گفته‌اند کتاب لهوف، خصائص الحسینیه، دیوان عمان سامانی و دیوان کمپانی دارای اعتبار است.

زیارت ناحیه‌ی مقدسه

پرسش شماره‌ی ۷۵ :

نظر شما در مورد زیارت ناحیه‌ی مقدسه از جهت سند و دلالت چیست؟

پاسخ:

این زیارت برای اهل ولایت دارای اعتبار است و مضامینی ملکوتی و نوری در آن است.

لعن‌های زیارت عاشورا

پرسش شماره‌ی ۷۶ :

آیا قسمت‌های لعن زیارت عاشورا دارای سند معتبری است؟

پاسخ:

تمامی لعن‌های زیارت عاشورا درست و نیز منطبق

بر موازین علمی است که برای بسیاری ناآشناست. زیارت عاشورا دارای صد لعن متفاوت است و کسی زیارت عاشورا خوانده است که صد لعن آن را به تکرار بیاورد نه بک یک مرتبه. هر یک از این صد لعن به پلیدی جبار در زمان‌های مختلف اشاره دارد که قاتل یکی از اولیای الهی می‌باشد. برای نمونه، یک لعن آن نیز به زمان ما ویژگی دارد.

کل یوم عاشورا

پرسش شماره‌ی ۷۷ :

می‌دانیم عبارت «کل یوم عاشوراء وکل ارض کربلاء» حدیث نیست؛ اما می‌خواستم بدانم از کیست؟

پاسخ:

با آن که پردازشگر این عبارت، وضوح تاریخی ندارد، جمله‌ی گفته شده درست و منطبق بر اصول معرفت نزد نازکاندیشان و ژرف‌پژوهان باب بی‌کرانه‌ی ولایت است و تاریخ اهل ولایت چنین است که تمامی به کرب و بلا آزموده می‌شوند تا سره از ناسره بازشناخته شود و آن که دل ماندن ندارد پای رفتن گیرد. ماجرای که حکایت آن را در کتاب «سیر سرخ» آورده‌ایم.

روضه الشهداء

پرسش شماره‌ی ۷۸ :

آیا کتاب روضه الشهداء مرحوم ملا حسین کاشفی و اسرار الشهادة ملا آقای دربندی دارای گزارش‌های تحریف شده از واقعه‌ی کربلاست؟

پاسخ:

به صورت کلی، نقل‌های تاریخی در هر کتابی که باشد قابل اعتماد نیست مگر آن که با متد علمی مورد تحلیل قرار گیرد.

زنده نگه داشتن عاشورا

پرسش شماره‌ی ۷۹ :

بعضی از شبهه‌افکنان می‌گویند: حادثه‌ی کربلا مربوط به بیش از یک هزار و سیصد سال پیش است و امروز هیچ یک از طرفین آن قضیه و نسل‌های آن‌ها وجود ندارند، چرا هر سال یاد آن‌ها را زنده نگه می‌داریم؟

پاسخ:

حادثه‌ی کربلا حادثه‌ای بی‌بدیل و تکرارناپذیر در نمایش عشق حق است. عشق را تنها باید در دانشگاه کربلا مورد مطالعه قرار داد و دیگر در هیچ نسلی نمی‌توان تابلوی گویا و بروزیافته‌ی عشق را

دید. از این لحاظ، آن که می‌خواهد اسرار عاشقی را کشف کند، جایی برای مطالعه جز کربلا و متنی برای خواندن جز حوادثی که به خون حسین علیه السلام پیامبر عشق، نوشته شده است نمی‌یابد و ناگزیر باید نقبی به آن زمان و مکان منحصر بزند.

وقایع نگاری عاشورا

پرسش شماره‌ی ۸۰ :

آیا در روز عاشورا کسانی بوده‌اند که وقایع را در همان روز از نزدیک بنویسند؟ اگر بوده‌اند چند نفر و از طرف امام حسین علیه السلام یا از طرف دشمنان بودند؟

پاسخ:

وقایع کربلا نقل‌های مختلفی هم از ناحیه‌ی روایات اهل بیت علیهم السلام و هم از ناحیه‌ی دشمنان و بدخواهان و کوفیان حاضر در میدان نبرد و نیز افرادی که ماجرا را تماشا کرده‌اند ولی دخالتی در نبرد نداشته‌اند نقل شده است. تمامی متن‌های نقل شده نیاز به بررسی علمی جهت اثبات صحت و سقم دارد.

تحریم آب

پرسش شماره‌ی ۸۱ :

روز چندم محرم عاشورا آب برای اهل بیت علیهم السلام بسته شد؟ آیا در شب عاشورا اهل بیت علیهم السلام غسل انجام داده بودند؟

پاسخ:

آب در روز هشتم عاشورا بر لشکریان امام حسین علیه السلام بسته شد، ولی آنان با حملاتی ایدایی، به شریعه نفوذ می کردند و آب تهیه می کردند و برای انجام غسل در شب عاشورا، کمبود آب نداشتند و ماجرای غسل درست است، ولی تحلیل این که چرا آب را برای فردای کودکان نگذاشتند، نیاز به تحلیل دارد. تحلیلی که با دست آوردن حقیقت عشق و در راستای آن دانسته می شود.

حضرت رقیه علیها السلام

پرسش شماره ۸۲ :

آیا امام حسین (علیه السلام) فرزندى به نام رقیه‌ی سه ساله داشته‌اند که در خرابه‌ی شام با سر مبارک مواجه شده و جان داده باشد؟ آیا این مرقد که برای ایشان می باشد، درست است؟

پاسخ:

حضرت رقیه علیها السلام دختر امام حسین علیه السلام و از اولیای محبوبی حق تعالی است که در شام و در مرقد شناخته‌ی شده‌ی فعلی دفن می باشند. علت شهادت ایشان، سکتی به خاطر مشاهده‌ی سر بریده‌ی پدر بوده است. باید توجه داشت حضرت

رقیه علیها السلام چون از اولیای حق است مقام معنوی و شامخ امام حسین علیه السلام و ولایت ایشان را می شناخته و همین معرفت، دریافت سهمیگنی مصیبت را سبب شده است.

حضرت قاسم علیه السلام

پرسش شماره ۸۳ :

آیا جریان عروسی حضرت قاسم (علیه السلام) در کربلا صحت دارد؟ گرفتن عروسی برای حضرت قاسم در شب ششم ماه محرم و آوردن گل و ریختن نقل و نبات چه حکمی دارد؟

پاسخ:

این ماجرا پایه‌ای ندارد.

چوبه‌ی محمل

پرسش شماره ۸۴ :

آیا روایت «مسلم جصاص» مبنی بر این که حضرت زینب علیها السلام سر مبارک خود را به چوبه‌ی محمل زدند، معتبر است؟

پاسخ:

این نقل اعتباری ندارد.

استفاده‌ی شخصی

پرسش شماره ۸۵ :

حکم استفاده‌ی شخصی از وسایل و لوازمی که بدون خواندن

صیغه‌ی وقف، فقط به منظور استفاده در عزاداری سیدالشهدا علیه السلام تهیه شده، چگونه است؟ و در صورتی که کسی چندین بار از روی ناآگاهی، این کار را می‌کرده وظیفه‌اش چیست؟

پاسخ:

وقف بدون خواندن صیغه و با نیت و به گونه‌ی معاطات (اقدام عملی بر وقف) حاصل می‌شود. استفاده‌ی شخصی از وسایلی که در قالب وقف یا بدون آن برای عزاداری منظور می‌شود جایز نیست و فرد استفاده‌کننده ضامن اصل (در صورت آسیب) و اجرت آن است و باید آن را در صورت وقف، برای عزاداری هزینه کند و چنانچه وقف نیست به صاحب لوازم بپردازد.

ندورات

پرسش شماره‌ی ۸۶ :

آیا اطعام و نذری را که برای ظهر عاشورا در نظر گرفته شده می‌توان در روزهای دیگر محرّم، انجام داد؟

پاسخ:

اگر در قالب نذر است، نمی‌شود آن را تغییر داد.

پرسش شماره‌ی ۸۷ :

گاهی پیشنهاد می‌شود هدایا و ندورات مربوط به عزاداری که برای

روضه‌خوانی حضرت سید الشهداء علیه السلام تعیین می‌شود در قالب عزاداری‌های نمایشی و تئاتری مصرف شود، آیا این امر جایز است؟

پاسخ:

نذر حتی اگر برای آن صیغه خوانده نشده و به صرف نیت انجام گرفته باشد، قابل تغییر نیست و باید در همان قالبی که برای آن نذر منعقد شده است، هزینه گردد، ولی هدایا را می‌شود برای تأمین نمایش‌های مذهبی که توسط عوامل متخصص و در قالب پروژه‌های میدانی و ملی انجام می‌گیرد و از رسانه‌های عمومی پخش می‌گردد و هیبت و شکوه و عظمت خاندان اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام را بدون تنزیل و فروکاستی که به تضعیف شخصیت و مقام قدسی بینجامد و نیز موجب وهن نشود، هزینه کرد.

پرسش شماره‌ی ۸۸ :

پدر و مادری نذر می‌کنند که اگر خدا به آنان فرزند پسر بدهد روز عاشورا بر سر او تیغ بزنند. آیا با توجه به این که انجام این گونه اعمال باعث وهن شیعه و عزاداری سیدالشهدا علیه السلام و موجب سوء استفاده‌ی دشمنان اسلام می‌گردد، عمل به این نذر واجب است؟

پاسخ:

نذر یاد شده اگر برای کودک ضرر نداشته باشد و در

خفا انجام گیرد، درست است، وگرنه انجام آن در
علن و نیز در صورتی که برای کودک ضرر داشته
باشد، جایز نیست.

پرسش شماره‌ی ۸۹:

گوسفندهایی را جلوی هیأت، جهت تأمین غذای هیأت نذر
می‌کنند. بیشتر هیأت‌ها بخشی از گوشت را به فروش می‌رسانند و
صرف نیازهای دیگر مثل خرید برنج هیأت می‌کنند. با توجه به نیت
نذرکنندگان، آیا آنان اجازه‌ی چنین کاری را دارند؟

پاسخ:

نذر حتی اگر برای آن صیغه خوانده نشده و به صرف
نیت انجام گرفته باشد، قابل تغییر نیست و باید در
همان موردی مصرف شود که نذر برای آن منعقد
شده است.

پرسش شماره‌ی ۹۰:

کسی در وقت حیاتش نذر حلیم در روز عاشورا داشته، حال که
فوت کرده، آیا ورثه‌اش باید وفادار به نذر باشند؟ آیا در صورت وفادار
بودن می‌توانند به جای حلیم، غذا توزیع کنند؟

پاسخ:

در صورتی که وی در یک‌سوم مال خود به انجام آن
نذر وصیت کرده باشد، وارثان لازم است همان را

بدن هیچ‌گونه تغییری انجام دهند و در صورتی که
چنین وصیتی ندارد، تکلیفی بر وارثان نیست.

پرسش شماره‌ی ۹۱:

گاه نذرهایی انجام می‌شود که قابل عمل نیست، برای نمونه، نذر
می‌شود در روز عاشورا شربت دهد و الان زمستان است و این امر
ممکن نیست، آیا تغییر آن جایز است؟

پاسخ:

نذر تغییرپذیر نیست و اگر موضوع آن یافت نشود،
تکلیفی بر عهده‌ی نذرکننده نیست.

پرسش شماره‌ی ۹۲:

این‌جانب نذر کرده‌ام که به طور مداوم هر سال در شب تاسوعای
حسینی به مدت ده سال، یک رأس گوسفند ذبح کنم؛ ولی امسال به علت
مشکلات مادی و عدم توانایی پرداخت بدهی‌های بانکی و عقب
افتادن آن‌ها نمی‌توانم نسبت به انجام این کار اقدام نمایم. آیا لازم است
گوسفند نسیه ذبح کنم، یا پول قرض کرده و گوسفند بخرم؟ برای حل
مشکل مالی چه کنم؟

پاسخ:

در صورت یاد شده، برای سال مذکور چیزی بر شما
نیست.

پرسش شماره‌ی ۹۳:

گاه نذورات برای اطعام و مانند آن به سبب احساسات پاک مردم

به قدری زیاد است که در محل مورد نذر قابل جذب نیست، چه باید کرد؟

پاسخ:

باید آن را در امور منتسب به آن نذر هزینه کرد، مانند کمک به عزاداران فقیر در مورد نذر برای اطعام عزاداران.

پرسش شماره‌ی ۹۴ :

آیا کسی که برای حاجت دنیوی و کسب حاجت اخروی نذر قمه زدن می‌کند، نذرش صحیح است؟

پاسخ:

در صورتی که قمه زدن با شرایط جسمی وی سازگار است و سلامت او را در خطر نمی‌اندازد و نیز قمه زدن را در خفا انجام دهد به گونه‌ای که نشر عمومی نیابد اشکال ندارد.

وقف و نذر برای عزاداری

پرسش شماره‌ی ۹۵ :

آیا جایز است از پولی که در ماه محرم، برای هزینه‌های مسجد و عزاداری جمع می‌شود، جهت هیأت قرآن، کلاس‌های مسجد و تخته سیاه و لوازم دیگر استفاده کرد؟

پاسخ:

اگر پول جمع‌آوری شده برای هزینه‌ای خاص، وقف

یا نذر شده باشد، نمی‌شود آن را تغییر کاربری داد، وگرنه استفاده از آن در جهت تأمین هزینه‌های آموزش مسجد و هیأت اشکال ندارد، بلکه در صورت افزونی از هزینه‌های ضروری، امری مستحسن است.

تقدم نماز

پرسش شماره‌ی ۹۶ :

در ایام سوگواری امام حسین علیه السلام نماز مقدم است یا عزاداری؟

پاسخ:

اقامه‌ی نماز در اول وقت بر هر چیزی حتی عزاداری پیشی دارد.

پرسش شماره‌ی ۹۷ :

اگر کسی نماز نخواند و روزه نگیرد و برای امام حسین علیه السلام احسان کند و سینه و زنجیر بزند و گریه کند و نیز کسی که خمس و زکات مالش را ندهد، آیا می‌تواند از این مال در راه امام حسین علیه السلام احسان کند؟ آیا اجر و ثوابی بر این شخص است؟

پاسخ:

درست وی با اقامه‌ی عزاداری عملی نیک را انجام داده است، ولی برای ترک واجبات، مستحق مؤاخذه در روز حساب است. در مالی که خمس آن پرداخت

نشده نمی‌توان تصرف داشت و اقامه‌ی عزاداری با آن سبب پاک شدن مال نمی‌گردد.

پرسش شماره‌ی ۹۸ :

در ظهر عاشورا عزاداران برای شور و اظهار حزن، آماده می‌شوند و از طرفی وقت نماز ظهر می‌شود؛ وظیفه‌ی مؤمنین چیست؟

پاسخ:

اقامه‌ی نماز در اول وقت بر انجام عزاداری پیشی دارد، ولی نباید در ظهر عاشورا این عبادت را با شتاب و به صورت ظاهری و در محیط ناآرام دنبال نمود، بلکه باید آن را با سنگینی، قرب و سوز برپا داشت.

پرسش شماره‌ی ۹۹ :

وظیفه کسی که تردید دارد که امور عزاداری را تا دیروقت انجام دهد یا مراقبت بر قضا نشدن نماز صبح کند چیست؟

پاسخ:

کسی که می‌داند اگر شب دیر بخوابد، برای نماز صبح بیدار نمی‌شود و در اثر تکرار، عمل او به صورت عادت در می‌آید، نسبت به نماز اهمال و سهل‌انگاری دارد و باید مراقبت بر قضا نشدن نماز داشته باشد. هم‌چنین اقامه‌ی عزاداری به صورت

عمومی به گونه‌ای که در وقت مناسب خود نباشد و سبب مزاحمت همسایگان گردد، جایز نیست و باید مراعات عرف جامعه در اوقات استراحت را نمود.

پرسش شماره‌ی ۱۰۰ :

بعضی از شب‌ها مجالس عزاداری آن‌قدر طولانی می‌شود که نماز صبح به خطر می‌افتد. حکم این‌گونه مجالس چیست؟

پاسخ:

مجالس عزاداری برای احیای سنت و اقامه‌ی دین و احکام آن است و نباید برپایی این عبادت بزرگ به گونه‌ای نامناسب برنامه‌ریزی شود که یا امر واجبی را به اهمال یا تعطیل کشاند و یا سبب مزاحمت و نادیده گرفتن وقت استراحت عمومی شود و باید مراعات عادات جامعه و اوقات استراحت عموم افراد را نمود.

پرسش شماره‌ی ۱۰۱ :

برپایی نماز جماعت ظهر عاشورا در خیابان‌ها و بستن راه عبور و مرور مردم جایز است؟

پاسخ:

اقامه‌ی نماز در اول وقت، فضیلت دارد، ولی نباید در ظهر عاشورا این عبادت را با شتاب و به صورت ظاهری و در محیط ناآرام یا در مسیری که سد معبر

می‌شود دنبال نمود، بلکه باید آن را با سنگینی،
قرب و سوز و متناسب با شأن و ادب ایمانی و بدون
مزاحمت برپا داشت.

پرسش شماره‌ی ۱۰۲ :

آیا درست است که امام حسین علیه السلام در روز عاشورا نماز عصر خود
را بر روی اسب خواند؟

پاسخ:

دلیل معتبری بر خواندن نماز ظهر و عصر در دو
وقت جدا وجود ندارد، بلکه دلیل بر خلاف آن است.

